

Extremismus jako hrozba postmoderní společnosti

Bc. Lukáš Dohnal

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Institut mezioborových studií Brno
akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lukáš DOHNAL**
Osobní číslo: **H128100**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Extremismus jako hrozba postmoderní společnosti**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu IMS (Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách – IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovědního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- užší rozebrání vývoje extremismu v české společnosti a role policie v boji proti němu
- představení nejvýraznějších extremistických hnutí v ČR
- možnosti prevence vůči extremismu
- extremismus a terorismus z pohledu celosvětového problému
- hledání příčin vzniku extremisticky a teroristicky zaměřených hnutí
- projevy extremismu a jejich právní důsledky

Součástí práce bude kvantitativní výzkum (dotazník) zaměřený na zjištění míry tolerance příslušníků bezpečnostních sborů vůči národnostním menšinám a dále na zjištění míry jejich sympatií k extremistickým hnutím v ČR.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- Trestní zákoník číslo 40/2009, Praha: MV ČR s.p.o., 2010.
- Budilová, L., Hirt, T. a kol. Policista v multikulturním prostředí, Praha: MVČR, 2005.
- Čapek, S., Poláková, P. Nebezpečné známosti. Pravicový extremismus v malém příhraničním styku. Drážďany: Kulturbüro Sachsen e.V., 2009.
- Havrdová, E. Tvorba a realizace projektů prevence kriminality mládeže. Praha: Centrum pro veřejnou politiku, 2007.
- Chmelík, J. Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. Praha: Linde Praha a.s., 2001.
- Chromý, J. Kriminalita páchaná na mládeži. Praha: Linde, 2010.
- Jandourek, J. Sociologie zločinu. Praha: Portál, 2011.
- Kraus, B. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2008.
- Mareš, M. Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti. Praha: MVČR, 2006.
- MVČR, Mezinárodní symposium – Role policie v boji proti rasismu a xenofobii, Sborník přednášek, Praha: Aleš Skřivan ml.
- Šišková, T. Výchova k toleranci a proti rasismu, Praha: Portál, 1998.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce: **doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.**

Katedra sociální pedagogiky

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2014**

V Brně dne 30. listopadu 2012

prof. PhDr. Pavel Mühlpachr, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Lukáš Dohnal
Jméno, příjmení studenta

.....
Podpis

V Jindřichově Hradci 28.3.2014

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce je zaměřena na extremismus a jeho hrozby v postmoderní společnosti. Pojednává o extremismu, jeho projevech a následcích. Vysvětluje a rozebírá rizika i hrozby, které extremistická scéna přináší v ČR, ale i ve světě. Pokouší se zmapovat nejrizikovější skupiny osob, které mohou být extremistickou scénou pohlceny ve smyslu sympatií, ale z druhé strany mapuje i osoby, které jsou ohroženy samotnou ideou extremismu. Hluběji se práce zabývá oběťmi extremismu, jeho pachateli a charakteristikou trestných činů souvisejících s extremismem. V práci je obsažen historický pohled na tuto problematiku, včetně hledání příčin vzniku extremisticky orientovaných skupin. V závěru jsou uvedeny možnosti řešení tohoto patologického jevu včetně prevence, která je realizována v ČR. Téma práce souvisí se sociální pedagogikou, která představuje aplikované odvětví pedagogiky zabývající se výchovným působením právě na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže i dospělých.

Klíčová slova:

Anarchismus, extremismus, nacionalismus, rasismus, terorismus, levicový extremismus, pravicový extremismus, fašismus, menšina, menšinová skupina, národ, národnost, etnická skupina, majorita, rasa, sociální vyloučení, segregace, diskriminace, nacionalismus, xenofobie, propaganda, předsudek, rasová diskriminace, pozitivní diskriminace, prevence

ABSTRACT

The paper is focused on extremism and its threats for postmodern society. It deals with extremism, its manifestations and consequences. The work explains and analyses risks and threats, connected to the extremist scene both in the Czech Republic and abroad. The aim of this paper is to map the most dangerous groups, which could sympathize with the extremist scene, on the other hand also to map individuals, which could be threatened by the idea of extremism itself. The paper examines victims of extremism in depth, its offenders and characteristic traits of criminal activity connected to extremism. The paper contains historical perspective on this topic, including inquiry of causes of extremist oriented group's origin. In conclusion, possibilities how to solve this problem are indicated, including prevention which is implemented in the Czech Republic. The topic is connected

to the social pedagogic, which represents applied field of pedagogic, dealing with the topic of educational influences on high-risk and socially disadvantaged groups of young people and adults.

Keywords:

Anarchism, extremism, nationalism, racism, terrorism, left - wing extremism, right - wing extremism, fascism, minority, minority group, nation, nationality, ethnic group, majority, race, social exclusion, segregation, discrimination, nationalism, xenophobia, propaganda, prejudice, racial discrimination, positive discrimination, prevention

Poděkování

Děkuji váženému panu PhDr. Miloslavu Jůzlovi, Ph.D., který vedl mou diplomovou práci. Cením si nejen jeho času, ale i jeho vlídného a vstřícného přístupu v rámci metodické pomoci.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 CHARAKTERISTIKA EXTREMISMU A VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	13
1.1 VYMEZENÍ POJMU EXTREMISMUS	14
1.2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ SOUVISEJÍCÍCH S EXTREMISMEM	16
1.3 CÍLE EXTREMISMU A JEHO HROZBY	25
1.4 NEJRIZIKOVĚJŠÍ SKUPINY OSOB, JEŽ SE MOHU STÁT OBĚTÍ EXTREMISMU, TAK JEJICH PACHATELI.....	28
1.5 FORMY TRESTNÝCH ČINŮ SOUVISEJÍCÍCH S EXTREMISMEM, TERORISMEM V ČR A JEJICH CHARAKTERISTIKA	30
1.5.1 Verbální extremismus	31
1.5.2 Grafický extremismus	32
1.5.3 Násilný extremismus	33
1.5.4 Přehled tr. činů souvisejících s extremismem a terorismem	34
2 HISTORICKÝ VÝVOJ EXTREMISMU V ČR.....	39
2.1 VÝVOJ PRAVICOVÉHO EXTREMISMU.....	39
2.2 VÝVOJ LEVICOVÉHO EXTREMISMU	41
3 PŘEHLED A CHARAKTERISTIKA EXTREMISTICKÝCH Hnutí V ČR	43
3.1 PRAVICOVÝ EXTREMISMUS	43
3.2 LEVICOVÝ EXTREMISMUS.....	45
3.3 NÁBOŽENSKÝ EXTREMISMUS	46
3.4 DALŠÍ SUBKULTURY EXTREMISMU	47
3.5 EXTREMISTICKÉ Hnutí V ČR	51
3.5.1 Pravicové hnutí.....	51
3.5.2 Levicové hnutí.....	54
3.5.3 Další extremistické hnutí v ČR	55
4 RASISMUS V ČESKÉ SPOLEČNOSTI	57
4.1 RASISMUS VE VZTAHU K MENŠINÁM V ČR.....	57
4.2 POPIS SKUTEČNOSTÍ, KTERÝM MUSÍ ČELIT OBĚŤ RASISTICKY MOTIVOVANÝCH ÚTOKŮ	59
5 ROLE POLICIE V BOJI PROTI EXTREMISMU	61
5.1 STRATEGIE BOJE PROTI EXTREMISMU	61
5.2 PŘÍPRAVA, VZDĚLÁVÁNÍ A PREVENTIVNÍ PROGRAMY PČR	65
II PRAKTICKÁ ČÁST	68
6 MÍRA RASISMU U POLICIE ČR A VĚZENSKÉ SLUŽBY ČR	69

6.1	CÍL VÝZKUMU	69
6.2	METODOLOGIE	69
6.3	VÝZKUMNÝ VZOREK	69
6.4	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	69
6.5	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	69
6.6	PRŮBĚH VÝZKUMU	70
6.7	ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT	70
7	ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	71
7.1	VYHODNOCENÍ OTÁZKY A.	71
7.2	VYHODNOCENÍ OTÁZKY B.	71
7.3	VYHODNOCENÍ OTÁZKY C.	72
7.4	VYHODNOCENÍ OTÁZKY D.	73
7.5	VYHODNOCENÍ OTÁZKY E.	73
7.6	VYHODNOCENÍ OTÁZKY F.	74
7.7	VYHODNOCENÍ OTÁZKY G.	74
7.8	VYHODNOCENÍ OTÁZKY H.	75
7.9	VYHODNOCENÍ OTÁZKY I.	75
7.10	PROCENTUÁLNÍ PODOBNOST ODPOVĚDÍ V OTÁZKÁCH B-I	76
	ZÁVĚR	77
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	79

ÚVOD

Téma diplomové práce jsem zvolil z několika důvodů. Fakt, že extremismus v jakékoli jeho podobě a formě zužuje naši společnost u nás i ve světě, je nezpochybnitelný. V jeho důsledcích představuje hrozbu pro demokratický rozvoj zemí obecně. Zjednodušeně řečeno, extremismus potlačuje demokratickou podstatu fungování společnosti a popírá rovnocennost mezi lidmi obecně. Proto je i úlohou sociální pedagogiky tento problém řešit, výchovně působit na veřejnost a tyto patologické jevy řešit nejen v jejich důsledcích, ale i příčinách a vztazích. Vzhledem k tomu, že jsem studentem sociální pedagogiky, považuji toto téma nejen za dostatečně aktuální, ale se studijním oborem související. Samotné téma mi je blízké i s ohledem na mou profesy, kterou jsem vykonával. Své dosavadní poznatky a zkušenosti chci uplatnit i v této práci.

Dlouhá léta jsem působil u kriminální policie a vyšetřování, jež je jednou ze složek policie ČR. Má náplň práce se mimo jiné právě týkala extremismu ve všech jeho formách. Odhaloval jsem trestné činy spojené s extremismem a rasismem. V této souvislosti jsem se setkával s oběťmi nejen extremisticky či rasisticky motivovaných trestných činů, ale i s jejich pachateli. Má činnost nesouvisela jen s vypátráním pachatele, nashromáždění dostatečného množství kvalitních a upotřebitelných důkazů, ale mnohdy i ve vypátrání samotného trestného činu, neboť ne všechny skutky jsou policii známy z oznámení občana. Tato činnost pak obnášela i specifický přístup, neboť se také jedná o specifický trestný čin spáchaný na určitém okruhu lidí. V rámci mé bývalé profese u PČR jsem byl rovněž členem pracovní skupiny pro národnostní menšiny, což částečně s extremismem souvisí. V rámci pracovní skupiny se člověk seznamoval s menšinami v ČR. Díky tomu jsem poznal jejich kulturní specifika, jejich problémy, motivy jednání a podobně. Díky tomu člověk dostával ucelený pohled na jednotlivé národnosti menšiny a v této souvislosti vyhodnocoval rizika spjatá s extremismem páchaných na nich jako obětech, či jimi samými jako pachateli. Pracovní skupina se zabývala i tvorbou různých preventivních programů, šíření osvěty a zpracovávání různorodých projektů zaměřené na rizikové skupiny z řad národnostních menšin. Domnívám se, že právě díky těmto zkušenostem jsem více porozuměl extremismu v jeho trestné podobě a díky tomu mohl využít své poznatky v praxi při potírání tohoto patologického jevu. Současně jsme se snažili nalézt východiska z konkrétních problémů, které zužovaly jednotlivé národnostní menšiny. Ani při současné profesy, kdy působím u vězeňské služby na oddělení prevence a stížností mi není toto téma neznámé. Vzhledem k tomu, že extremismus je skutečně rozšířený problém, tak touto hrozbou se

zabývá i VSČR, která sleduje rasisty či extremisty v řadách vězňených osob, vyšetřuje trestné činy spáchané v průběhu věznění a rovněž působí i preventivně. Shromažďuje informace o takových osobách a zamezuje přímí kontakt s obdobně založenou osobou, či obráceně zamezuje kontaktu s potencionální obětí.

Cílem této práce je vymezení základních pojmů, které jsou spjaté s extremismem, rasismem a terorismem. V této souvislosti pak přiblížení preventivních programů policie ČR v boji proti extremismu, popis skutečností, kterým musí čelit oběť rasisticky motivovaných útoků v průběhu páchaní trestného činu a následně v trestním řízení. Práce se pak bude zabývat postoji příslušníků ozbrojených sborů vůči extremismu, hledání příčin extremismu ve společnosti a prevencí vůči němu. Práce by měla komplexně rozebrat extremismus jako takový, tedy jeho vznik, příčiny, vývoj, obsazení extremistické scény v ČR, ale i jednotlivé problémy, které jsou s extremismem spjaté. Dále má práce poukázat na nedostatky provázející naši společnost, které dávají prostor pro vznik extremistického smýšlení, či jednání. Výzkumnou částí bude dotazník určený příslušníkům policie a příslušníkům vězeňské služby zaměřený na zjištění míry tolerance vůči rasismu, zjištění jejich postojů a názorů spjatých s extremismem a rasismem. V konečné fázi budou tyto dvě důležité bezpečnostní složky porovnány ke zjištění míry rozdílnosti v rámci jejich postojů. Případné rozdíly budou vyhodnoceny v souvislosti na dopad jejich profesní činnosti.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA EXTREMISMU A VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Pro pochopení celého problému v jeho souvislostech a vztazích, je důležité představit pojmy, které s extremismem souvisí, či s kterými extremisté operují a váží na ně své ideologie. Bez znalostí problematiky, včetně jejich historických vazeb může být společnost lehce oklamána lživými či záměrně zkreslenými polopravdami. Extremisté velmi rádi získávají svou pozornost akutním problémem, který danou společnost zužuje. Nezřídka se k tomuto používají finance, na které lidé slyší a jsou k této problematice obezřetní. Poukazuje se na různé sociální rozdíly, zdánlivé či nezdánlivé výhody druhých, nepřizpůsobivost v obecné rovině. Rovněž velkou vlnu odporu a zároveň sympatií vyvolá například hrůzný trestný čin související se životem a zdravím spáchaný člověkem z některých národnostních menšin a podobně. Různé zprávy vyvolávají ve společnosti emoce, které využívají extremisté pro svou podporu a získávání sympatií. Jejich ideologie využívá slabin společnosti, kdy zmiňují aktuální problém ve společnosti. V pozadí však stojí jejich skutečný cíl. Tyto cíle jsou mnohdy skrytě zastoupeny v libivých slovech a projevech. Nevědomá společnost tak může být lehce lapena do spár zla a nenávisti. Vzpomeňme na nedávnou historii, o které bude v práci blíže pojednáno. Tím je na mysli druhá světová válka a pojem nacismus s fašismem. Na zrodu této myšlenky stála hospodářská krize a několik lidí šířících nenávist vůči Židům a dalším národům. Adolf Hitler jakožto přední představitel ideologie nacismu využil své řečnické schopnosti ve spojitosti s nastalou krizí a německá společnost bláhově věřila důmyslné propagandě, která měla za následek šíření smrti a nenávisti po celém světě. Ve zkratce zdůrazňuji fakt, že nevědomí, přehlížení a neznalost lidí, může za určitých okolností vystoupat do neuvěřitelně ničivých hodnot. Proto osvěta v podobě šíření pravdy, je jeden z klíčových preventivních programů v boji proti extremismu, rasismu či terorismu.

„V objemu celkové trestné činnosti spáchané na území České republiky představuje trestná činnost s extremistickým podtextem statisticky nevýznamné číslo. Bez ohledu na tento fakt je však nutné k extremistickým útokům přistupovat jako ke společensky vysoce nebezpečnému jevu, který v sobě nese vysokou míru latence“¹.

¹ PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. s. 663

1.1 Vymezení pojmu extremismus

Již samotný pojem extrem v člověku evokuje myšlenku na něco zásadního, přehnaného, neobvyklého, nevidaného a netradičního. Ve spojitosti s určitou představou, nebo činností představuje něco razantního, něco co vybočuje z obyčejů společnosti. V dnešní době se slovo extrem používá i ve sportu, vědě či v jiných oblastech života, které ovšem nejsou pro společnost nebezpečné, ačkoli můžou subjektivně obsahovat nebezpečné prvky. Budeme-li však slovo extrem užívat ve spojitosti s extremistickou politickou stranou, hnutím, smýšlením či jednáním vůči druhým, pak nastává situace, kdy by společnost měla zpozornět a tyto projevy eliminovat. Institut pro kriminologii jej chápe jako: „*Souhrn určitých sociálně patologických jevů vytvářených více či méně organizovanými skupinami osob (extremistů)*“².

Slovo extrem pochází z latiny. V jeho přesném významu se jedná o něco nejvzdálenějšího, případně nejkrajnějšího. Pojem „extremus“ označoval nejvzdálenější pozici. Například v italštině se pojem „extremo supplizio“ užíval pro trest smrti. V devatenáctém století se v britském tisku začalo objevovat slovo „extremism a extremist“. Od této doby se tyto slova začala užívat jako bojové pojmy k označení netolerantních pozic. Současný a hojně používaný pojem extremismus je užíván pro činnost nekalou, nebezpečnou či neslušnou, která je zpravidla spojena s ideovými názory. Extremismus je historicky starý jev, který s odkazem na zabírání cizích zemí, podrobování národů, či náboženské války doprovází společnost od nepaměti.

Extremismus, respektive vnímání a rozlišení jeho meze, tedy toho co extremismus je a co ještě není, je závislé na dané společnosti a kultuře. Je těžké vymezit a ujednotit danou pomyslnou mez, neboť se jedná o dost subjektivní veličinu. Aktivity extremisticky smýšlejících lidí, jejich ideologií rostou v prostředí, kde má problémy samotná společnost. V takovém případě narůstají extremistické projevy, jako je například fanatismus, terorismus, radikalismus, fašismus, xenofobie, rasismus a podobně. Jedná se o odpověď na vnitřní rozpolcení společnosti, či státu. Čím větší krize, či rozpolcenost státní útvar či území postihne, tím větší reakce ze strany extremistické scény nastane. Současně pak větší důsledky i nastávají, neboť vlivem krize, lidé přehodnocují své názory a stávají se sympa-

² KOTULAN, Petr. *Kriminologické a právní aspekty extremismu*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999, str. 114, ISBN 80-860-0859-2

tizanty extremismu ve větší míře než za normálních okolností. Jedná se o jakousi vlnu, která se zvětšuje a nabírá na síle.

Není ničím podivným, že extremismus s politickým podtextem se vyskytuje zpravidla v demokratických společnostech, nebo kde existuje určité bezvládní a státní chaos. Jsou názory, že extremismus je úzce spjat s demokratickou společností, která ho vytvořila, nebo produkuje. Demokratické uspořádání zemí, tedy demokracie jako taková nemá dostatek možností a mechanismů, díky kterým by úspěšně dokázala čelit hrozbám extremismu, respektive vzniku takového jednání. Oproti diktatuře je ve značně oslabeném postavení, avšak kdyby tak nebylo, status demokracie by byl ztracen.³

Pojetí extremismu v ČR

V České republice jsou pojmem extremismus označovány vyhraněné ideologické názory, které jsou v rozporu s ústavou a zákony. Vyznačují se netolerancí a jejich postoji útočí proti demokracii a jejím principům.

Mezi tyto principy patří:

- Ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy ČR),
- svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy ČR),
- úcta k právům a svobodám člověka (čl. 1 Ústavy ČR),
- volná soutěž politických stran, které respektují demokratické principy a odmítají násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy ČR),
- rovnost a svoboda lidí v důstojnosti a právech, práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka víry, náboženství, politického vyznání, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu či jiného postavení (čl. 1,3 Listiny základních práv a svobod),
- založení státu na demokratických hodnotách, který není vázán na výlučnou ideologii a náboženské vyznání (čl. 1,3 Listiny základních práv a svobod).

³ CHMELÍK, Jan. *Symbolika o extremistických hnutích*. Brno: Print-Typia s.r.o., 2005, str. 4

Samotný pojem extremismus můžeme chápat jako pojem:

- právní – slouží k upřesnění extremismu v právní terminologii,
- úřední – jedná se o vymezení pojmu pro účely státního zřízení a mezinárodních organizací,
- vědecký – ve vědeckých sférách slouží pro určení a vymezení tohoto jevu jako fenoménu,
- bojovný politický pojem – v politickém boji slouží k diskreditaci protivníka.

Pojem extremismus však není zakotven v trestním zákoně či v trestním řádu. Samotné využití určitého symbolu v extremistické oblasti ještě nemusí znamenat jeho automatickou trestnost.⁴

„Cílem extremistického jednání je převzetí státní moci a jeho politického systému systémem jiným zpravidla nedemokratickým. Jedná se o anarchii, diktaturu, totalitní režim, případně autoritářský režim. Jedná se o aktivity, které působí přímo, nebo v dlouhodobém měřítku, destruktivně na politický, převážně demokratický systém.“⁵

1.2 Vymezení základních pojmů souvisejících s extremismem

S pojmem extremismus úzce souvisí nespočet pojmů, které na extremismus přímo váží významem, nebo jsou od něho odvozené a spjaté. Pro pochopení hlubšího významu extremismu ve všech jeho podobách a formách, je nutné znát terminologii, která je s extremismem spojená. To je důležité pro pochopení nejen různých druhů projevů a odlišení toho co extremismus je či není, ale extremismus včetně jeho symbolů, forem, ideologií je nutno chápat i v historickém kontextu na který se extremistická ideologie velmi často váže. V tomto kontextu přebírá jeho myšlenky, navazuje na ně, nebo přímo v historické ideologii přímo pokračuje. V současné době zpravidla nevzniká žádné extremisticko-politické uskupení, které by alespoň částečně nevážalo na minulost.

⁴ Mareš, M. Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti. Praha: MVČR, 2006, str.4

⁵ MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. [cit. 2014-03-1]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/>

Níže uvedené pojmy související s extremismem, nejsou řazeny abecedně, ale v návaznosti na svou podobnost.

Fašismus

Původní smysl slova fašismus označuje italský fašismus. Jednalo se o politické hnutí, jehož vůdčí postavou byl Benito Mussolini (1883-1945). Jednalo se o italského premiéra, politika a diktátora, který je považován za průkopníka fašismu. Toto hnutí ovládalo Itálii od roku 1922 až do roku 1943. Politické označení se rozšířilo i na jiná politická hnutí. Ideologií fašismu byl nacionalismus, autoritativní vůdcovství a militarismus.

Antisemitismus

Jde o formu xenofobie, která má různé podoby. Může jít o osobní nenávisť až po institucionalizované perzekuce. Antisemitismus hlásá rasovou nenávisť a předpojatost vůči Židům, jakožto představitelům židovského náboženství. Typickým příkladem antisemitismu je nacistická ideologie Adolfa Hitlera.

Bolševismus

Jedná se o pojem, který se objevil na jednání ruské sociálně demokratické strany v roce 1903, kde byla tímto termínem označována skupina Leninových stoupců, která při hlasování dosáhla většiny. V obecné rovině bolševismus označuje celé komunistické hnutí.

Subkultura

Jedná se o dílčí skupinu, která se od převládající kultury nějakým způsobem odlišuje. Může být odlišena věkem skupiny, názory a podobně.

Etnikum

Slovo etnikum pochází z antické řečtiny. V té „ethos“ znamenal kmen, národ, rasa. V současné době se termín etnikum používá pro členění lidstva na různě velké skupiny.

Klíčem pro členění do skupin je odlišnost členů – například jazyk, rasa, sociální struktura, kultura a podobně.

Etnická skupina

Tento pojem se používá jako synonymum pro etnikum. Etnická skupina zpravidla žije v rámci společnosti v početní menšině. V České republice může být jako etnická skupina považováni Romové. Etnická skupina má společné dějiny, kulturu, jazyk atd.

Menšina

Menšina, nebo také minorita jest skupina obyvatelstva, nebo lépe řečeno skupina osob, která má menší počet členů, než má většinová společnost ve stejné společnosti. Menšina může být na základě své odlišnosti (barva pleti, náboženské vyznání...) většinovou společností (majoritou) znevýhodněna. Snahou vyspělého demokratického státu je ochrana práv menšin a zapojení těchto lidí do běžného života mezi majoritní společností.

Menšinová skupina

Jedná o skupinu osob, nebo členů, kteří mají slabší zastoupení v politické či ekonomické moci.

Majorita

Majoritou nazýváme většinovou společnost, ale také většinové uskupení, jako například politické strany v parlamentu a podobně.

Rasa

Jedná se o skupinu lidí, která má své specificky charakteristické znaky. Ty mohou být v barvě pleti, barvě vlasů, tvaru obličeje a temperamentu. Lidstvo se obecně člení do

třech základních ras. Jedná se o rasu **europoidní, mongoloidní a negroidní**. Existuje mnoho dalších podskupin těchto typů.⁶

Národnost

Národností se určuje příslušnost k určitému národu. Národem je pak chápáno historické uskupení lidí, které má například společnou kulturu, dějiny, ekonomickou pospolitost a území.⁷

Aktivismus

Aktivismus pochází z latinského slova *activus*, což v překladu znamená aktivní. Aktivismem je označováno aktivní prosazování cílů z přesvědčení a osobní motivace.

Radikalizace

Pojem radikalizace velmi úzce souvisí s pojmem extremismus a jeho obsahem. Extremismus jako takový jest sociální jev ve společnosti. Radikalizace je vyostření názorů do krajních mez, kdy slova můžou přejít v činy. Můžeme říci, že radikalizace je odvozena od frustrace, nebo lépe vychází z ní, tedy z nesplněné potřeby, cíle, přání atd. Postupnými kroky přechází do její hlubší fáze. Radikalizace může být na úrovni individuální, ale i úrovni skupinové. Příčiny vzniku radikalizace mohou vycházet ze sociálního zázemí, z ekonomických i politických pohnutek.

Autonomní nacionalismus

Autonomní nacionalismus se začal formulovat na počátku 21. století jako odnož neonacismu z kterého vychází. V rámci změn ve společnosti se musel přetvořit i tento směr, jehož změny oproti neonacismu lze spatřovat ve způsobu projevů i jejich image.

⁶ Průcha, J. Interkulturní psychologie, Praha: Portál, 2004, str. 61-62. ISBN 80-7178-885-6

⁷ Průcha, J. Interkulturní psychologie, Praha: Portál, 2004, str. 54. ISBN 80-7178-885-6

Trendy mladých lidí jsou odlišné od trendů 20. století, a proto tato odnož musela přijít s něčím novým, aby nalákala a zaujala co největší veřejnost. Ideologie tohoto směru však zůstává beze změn. Autonomní nacionalismus má charakter organizace, která nemá pevnou strukturu. Je tvořena buňkami v počtu kolem 25. členů mladých lidí. Podstatou rozdělení organizace do jednotlivých buněk, je ztížitelnost jejich identifikace a odtajnění jejich činností. Každá buňka vystupuje za sebe, tedy při odhalení je prozrazena jen jedna buňka, nikoli celá organizace.

Genocida

Jedná se o masovou, systematickou a plánovanou likvidaci nějaké etnické, rasové, případně politické a náboženské skupiny.

Ghetto

Jedná se o vyloučenou (segregovanou) lokalitu se skupinou lidí, která má zpravidla jednotné vlastnosti jako je například rasa. Pojem se užívá pro prostor, nebo i část města, kde tyto lidé žijí na odděleném území od ostatních.

Revizionismus

Jedná se o hnutí, nebo lépe řečeno ideologický směr, který usiluje o změnu dějin tak jak je historicky známe a jak se ve skutečnosti odehrály. Typickým příkladem revizionismu je v dnešní době popírání holocaustu. Jedná se o nebezpečný směr, který se snaží přesvědčit své okolí o nepravdivosti vraždění židů během druhé světové války. V mnoha zemích je toto popírání trestné.

Anarchismus

Anarchismus patří k levicovým hnutím, jež je založeno na naprosté svobodě a bezvládnosti. Odmítají autoritu, povinnosti, nadřazené orgány státní moci a disciplínu. Anarchismus vznikl na konci 19. století ve Francii.

Totalitarismus

Jedná se o naprosté převzetí politické moci nad všemi oblastmi života. Vyúsťuje v potlačování základních práv a svobod, jako je svoboda projevu, svoboda pohybu a podobně. V totalitním systému jsou vytvořeny různé prostředky, které zabezpečují dodržování stanovených norem. Může se jednat o tajnou policii, informátory. Vzdor a nedodržování předepsaného je řešeno přísnou represí.

Nacionalismus

Z této ideologie vychází různá hnutí, jako bylo národní obrození, či fašismus a nacismus. Jedná se o přehnané a přeceněné národní vědomí, které je nadřazeno ostatním národům. Jejich ideologie snižuje hodnotu ostatních národních uskupení. Předpokladem nacionalismu jest mimo jiné vlastní území, jazyk a kultura.

Nacismus

Jedná se o zkratku národního socialismu (nationalsozialismus). Jak výše uvedeno, tak tato ideologie vychází z přehnaného národního vědomí. Jde o totalitní ideologii, která je uplatňována Adolfem Hitlerem a německou politickou stranou NSDAP (Národně socialistická německá dělnická strana, která působila v letech 1933 -1945. Její hlavní ideou národního vědomí byla „nadřazená“ bílá rasa (rasa árijská), která považovala ostatní rasy a národy za méněcenné a podřadné. Tato ideologie zahrnuje socialismus, nacionalismus, fašismus, pangermanismus (politické úsilí o spojení německých zemí v jeden celek) a rasismus.

Svobodný neonacionalismus

Jedná se o neonacistickou odnož, jež vznikla v 90. letech dvacátého století v Německu. Je výsledkem decentralizace nacistické scény. Má široké spektrum činností, jako je podpora politických stran i teroristické útoky.

Neonacismus

Neonacismus částečně navazuje na nacismus, tedy hnutí Adolfa Hitlera. Vyznačuje se agresivitou, nenávisť vůči židům, homosexuálům, cizincům a menšinám. Hlavním heslem od kterého se odvíjí i zmiňovaná ideologie je „Nic než národ“. Symbolika neonacismu rovněž navazuje na symbolika nacismu, ale také jsou vytvářena nová. Nově jsou vytvářeny i ideové prvky, avšak podstata myšlenky je podobná.

Neofašismus

Jedná se o ideový směr, který vznikl po druhé světové válce v návaznosti na fašismus. Je do určité míry podobný s neonacismem. Klade důraz na jazyk, národ, dějiny a území.

Náboženský fundamentalismus

Náboženský fundamentalismus úzce souvisí s doslovným překladem a přejímáním náboženské literatury, jako například bible a koránu. Náboženští fundamentalisté mají snahu o návrat k historickým kořenům jejich náboženské tradice. Vyznačují se odporem a agresivitou vůči moderní společnosti, přičemž jejich náboženské přesvědčení považují za jediné správné. Diktátorsky, případně násilně vyžadují její prosazování. V současné době je nejvíce znám islámský fundamentalismus.

Patriotismus

Jedná se o postoj lidí, který nelze považovat za patologický. Patriotismem, nebo také vlastenectvím nazýváme kladné postoje jednotlivce i skupin ke svému státu, obci či území.

Holocaust

Jedná se o pojem pro masové vyvražďování židů nacisty během druhé světové války. Cílem holocaustu bylo naprosté vyhlazení židovského obyvatelstva.

Diskriminace

Vychází z latinského slova *discriminare*, které v překladu znamená rozlišovat. Jedná se tedy o termín, který ve svém důsledku něco, respektive někoho rozlišuje od ostatních. Nejvíce je používán v negativním významu, tedy rozlišování lidí na základě barvy pleti, sociálního statusu, pohlaví, náboženského přesvědčení, politického přesvědčení, zdravotního stavu, věku a podobně. Těmto lidem jsou pak upírána některá práva, nebo jsou zvýhodňováni či upřednostňováni jiní.

Rasová diskriminace

Rasová diskriminace je obecně založena na omezování práv určitých ras na základě jejich rasy. To obnáší jejich vylučování, omezování a nebo zvýhodňování jiné rasy na úkor rasy jiné. To má za následek omezování základních lidských práv a svobod ve všech oblastech života.

Pozitivní diskriminace

Jedná se o politickou aktivitu, která v určitých oblastech zvýhodňuje určitou sociální skupinu lidí za účelem například jejich začlenění do společnosti. Může se jednat o vzdělání, práci a podobně.

Propaganda

Pochází z latinského slova *propagare* (rozhlášovat, rozšiřovat). Jedná se o rozšiřování názorů, které jsou spojovány s politickou ideologií. Ve společnosti vyvolává určité společenské vědomí. Nedílnou součástí propagandy je systematické, cílevědomé a promyšlené utvrzování mas o správnosti postupu a podobně. Propaganda bývá záměrně zkreslená, aby zakryla skutečný stav a lid byl věci stále nakloněn. Tento typ propagandy je třeba odlišovat od reklamy, případně od politické agitace.

Xenofobie

Pojem xenofobie pochází z řeckého slova *xéros* (příchozí) a *fóboz* (strach, úzkost). Ve své spojitosti znamená strach z toho, co přichází odjinud, z cizího prostředí. Posuzuje

druhé na základě jejich rasové příslušnosti. Xenofobie je zahrnuta v ideologiích, které podporují rasismus, fašismus, nacionalismus a podobně. Samotná xenofobie zpravidla vzniká, když státní uskupení se ocitne v tíživé situaci, převážně ekonomické. Vyúsťuje v pronásledování cizinců a jejich segregaci.

Předsudek

Jedná se zabarvený úsudek o druhých osobách, případně skupinách osob, jimž je přisuzována určitá charakteristika, ještě než jsou skutečně poznáni.

Stereotyp

Jedná se zpravidla o negativní představy o jiných společenských skupinách. Zahrnuje předsudky. Vznikají v průběhu života člověka, který je zpravidla přejímá od druhých bez vlastní zkušenosti s danou skupinou. Určitý druh představ mohl v historii vzniknout reálným chováním případně děním skupiny osob nebo jedinců. To se však následně paušalizovalo na celé národy, etnika, skupiny a rasy. Stereotypy však vznikají i jako zcela neopodstatněné bez historických událostí.

Sociální nerovnost

Jedná se o nerovnost mezi určitými skupinami lidí. Muže vznikat zvýhodňováním politické strany, respektive jejich přívrženci v totalitních systémech, ale i rasovou diskriminací, případně diskriminací v obecném slova smyslu.

Migrace

Jedná se o pojem označující dvě skupiny lidí. Ty buď nuceně, a nebo dobrovolně překročí státní hranice do jiné země, kde zůstávají minimálně jeden rok.⁸

⁸ SKABALÍK, František, DVOŘÁK Václav. Extremistické projevy jako možná příčina krizové situace. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., České Budějovice, 2013, str. 51-61, reg. č. CZ.1.07/3.2.08/02.0046

1.3 Cíle extremismu a jeho hrozby

Extremismus jako takový představuje obrovskou hrozbu pro demokratickou společnost, případně svět obecně. Právě díky radikálním postojům a patologickým cílům se mohou tyto postoje vyhrotit v celonárodní problém. Není nic neobvyklého, že extremismus může vyústit do celosvětového problému, tedy překročí hranice daného státu a jeho cíle jsou dobývány i v jiných zemích. Typickým a nejznámějším příkladem z dějin je druhá světová válka v podobě fašismu a nacismu. Extremismus je o to nebezpečnější, že využívá kritickou dobu dané společnosti, která může být dána ekonomickou, nebo politickou krizí. Využívá však i jiné prostředky, jako například nějakou mimořádnou a nebezpečnou událost. To může být například vražda, nebo znásilnění dítěte romským spoluobčanem, nepřízpůsobivostí určité minoritní skupiny a podobně. Obecně každá taková událost, nebo dění vyvolá ve společnosti nevoli a pozdvižení. Daný jev je pak použit extremistickým hnutím k jejich propagandě, v které je paušalizován například na celé národnostní skupiny a rasy. Pakliže státní zřízení neumí efektivně čelit nějakému podobnému jevu, jsou mnohdy občané právem rozhořčeni bezvýhodnou situací. Těchto situací pak může určité extremistické uskupení využít ve svůj prospěch, kdy daný problém neustále opakuje, zdůrazňuje a paušalizuje. Ve svých prohlášeních pak hledá cestu k nápravě, která z počátku není zcela radikální, ale zdánlivě účinná. Cílem je ještě více znechutit obyvatelstvo a přesvědčit lid, že jejich řešení je jediné správné a účinné. K tomu užívají šíření nenávisti například vůči danému etniku, či národnostní menšině. Způsob podstrkování jejich myšlenek je pozvolný a vzestupný. Čím větší je problém ve společnosti, tím prudčeji a radikálněji může být propaganda šířena. Tím na svou stranu postupně získávají nejen občany přímo postižené danou krizí ve společnosti, ale i další masy lidí. Typickým příkladem byly nepokoje v roce 2013 v Českých Budějovicích, kde na sídlišti Máj žije řada „nepřízpůsobivých“ občanů s kterými tamní obyvatelstvo nevycházelo. Tento problém započal stížnostmi obyčejných lidí, kteří na sídlišti bydlí. V rámci neřešeného problému ze strany státní správy došlo k eskalaci protestů proti danému nepřízpůsobivému obyvatelstvu. Toho využili extremisté, kteří do postižené oblasti začali dojíždět a hlásat svou podporu běžnému obyvatelstvu. Události pochopitelně zaznamenala média, díky kterým se dané informace z místa dění rozšířily do celé republiky. Neustálými protesty a extremistickou propagandou se do problému zapojili nejen občané žijící v dané lokalitě, ale i občané z celé ČR, kteří vyjadřovali

podporu obyvatelstvu, potažmo extremistům. Tento problém byl dokonce využit i další extremistickou scénou z cizích zemí, převážně z Rakouska a Německa. Využili příležitost k šíření svých ideologických názorů. Proto přijížděli podpořit ideologicky podobnou extremistickou scénu do ČR. Celá situace se značně dramatizovala a eskalovala. Proto musely být nasazeny v masivním měřítku prostředky a síly policie, která zabezpečovala pořádek a klid ve městě.

Důsledkem bylo zadržení mnoho přívrženců pravicového extremistického hnutí. Mnoho z nich bylo trestně stíháno a následně odsouzeno za trestné činy související s extremismem. Zvláštností tohoto případu je i fakt, že mezi trestně stíhanými se ocitli i do té doby bezúhonní lidé, kteří se nechali neřešeným problémem a následnou propagandou vtáhnout do hlásání extremistických hesel i jednání. Tedy extremismus pro své ideologie často využívá těchto situací, které dávají prostor pro šíření jejich ideologických postojů. Navazují na daný problém ve společnosti a nabízejí pomoc při jeho řešení. Tím získávají podporu ostatních a vlna sympatií se dál rozšiřuje. Důležité je to, že extremisté záměrně poukazují na problémy, či excesy sociálních skupin, ras a etnik, které jsou v jejich ideologické doktríně nežádoucí. Tedy stejným problémem může trpět i většinová společnost, na kterou se ovšem nepoukazuje. Zde se v uvozovkách jedná jen o selhání jedince. Kupříkladu zavrženíhodné trestné činy jsou páčány celým obyvatelstvem, ale záměrně paušalizovány jsou jen na danou skupinu. Obecně lidé, jsou ovlivnitelní choulostivými skutečnostmi, které velmi dokonale využívá extremistická scéna, jejíž rasistický podtext je skryt za pomocí „slušnému obyvatelstvu“. To je značně nebezpečné, neboť tento trend může mít nedozírné následky pro celou společnost. Postupné získávání nových sympatizantů prostřednictvím krizových situací ve společnosti, roste síla a moc dané extremistické skupiny, jejíž skryté ideologie mohou postupně nabírat na reálnosti.

Extremismus je bohužel nedílnou součástí demokracie, avšak extremismus demokratický není. Paradoxem je, že v demokratickém systému extremismus vzniká, funguje i sílí. Lze tedy říci, že extremismus demokratickou společnost využívá a parazituje na jeho hodnotách a principech, avšak sám má ideologie nedemokratické. Bez demokracie by však nevznikl, nebo jen v omezeném měřítku. Extremismus působí buď přímo, a nebo v dlouhodobém měřítku na demokraticky uspořádané společenství a snaží se ho nahradit systémem nedemokratickým. Ten může obnášet různé podoby, jako anarchii, diktaturu, nebo totalitní režim. Jedná se tedy o extremistické aktivity, které jsou zaměřené na ústavní zřízení daného státu.

V České republice se ministerstvo vnitra snaží tyto jevy eliminovat různými programy a cíleným potlačováním těchto ideových hodnot osvětou, ale v neposlední řadě i represí, která je realizována prostřednictvím přestupkového zákona i trestního zákoníku.

Hrozby extremismu mohou mít různý charakter dle typu směru extremistického hnutí. Jiné hrozby vznikají u pravicových extremistů, jiné u levicových či náboženských extremistů.

Obecně lze říci, že extremisté svou činností usilují o:

- nerespektování základních lidských práv,
- oslabení, nebo eliminaci demokracie,
- nastolení vlastního nedemokratického režimu.⁹

Dosahování výše uvedených cílů má za následek:

- strach a nejistotu lidí, proti kterým ve své ideologii brojí,
- narušování veřejného pořádku při demonstracích a propagandách jejich ideologie,
- páchání trestné činnosti související s extremismem, včetně násilných trestných činů na obyvatelstvu, proti kterému jejich ideologie stojí,
- velké finanční náklady státního zřízení při potlačování jejich aktivit a zajišťování veřejného pořádku,
- poškození dobrého jména daného státu.¹⁰

⁹ *Policie.cz*. [online]. [cit. 2014.3.9]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/informace-o-extremismu-v-cem-spociva-hrozba-extremismu.aspx>

¹⁰ SKABALÍK, František, DVOŘÁK Václav. Extremistické projevy jako možná příčina krizové situace. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., České Budějovice, 2013, str. 8, reg. č. CZ.1.07/3.2.08/02.0046

1.4 Nejrizikovější skupiny osob, jež se mohou stát obětí extremismu, tak jejich pachateli

Oběť

Obětí trestného činu, nebo jednání s extremistickým podtextem se může stát téměř jakákoli osoba, která se nějakým způsobem liší od majoritní společnosti. To však neplatí paušálně, neboť obětí extremistických aktivit, či útoků se může stát i většinová společnost daného státu. K tomu může dojít extremistickou skupinou, která naopak odsuzuje majoritní společnost a radikálními prostředky upřednostňuje svou minoritní skupinu, rasu, náboženské či politické uskupení. Tedy v tomto pojetí se obětí extremismu může stát kdokoli z nás.

Zůjme-li oběti na nejrizikovější skupiny osob v ČR, pak můžeme převážně hovořit o minoritních skupinách. Jedná se především o cizince, Romy a skupiny s odlišnou barvou pleti. Těchto osob se převážně týká pravicový extremismus. Tato extremistická scéna staví na nacionalismu, jejíž heslem je mimo jiné „nic než národ“. To staví minoritu do obtížné situace a nebezpečné situace. Tento jev se v České republice začal vyskytovat po revoluci v roce 1989. Do té doby totalitní režim držel pomyslnou uzdu. Jeho systémem znemožňoval, výskyt těchto hnutí. Po roce 1989 se postupně i vlivem západních zemí začal vyskytovat patologický jev jménem extremismus. Každá minorita je zatížena určitým specifickým, na které extremisté poukazují a považují ho v naší společnosti za nepřipustný. Romům je vyčítán jejich původ, páchání tr. činnosti, parazitování na sociálním zabezpečení, barva jejich pleti, kultura a podobně. Ostatním cizincům je vyčítáno zabránění práce našim občanům, mnohdy jejich kultura a jiné. V nebezpečí jsou i výše uvedené skupiny osob, které přijali kulturu českou a plně se začlenili do společnosti. Ti jsou rovněž obětí paušalizace jejich skupin. Nelze tedy přesně říci, kdo může být obětí pravicového extremismu, ale obecně a zjednodušeně lze konstatovat, že v ČR to jsou různé minoritní skupiny a cizinci bez kořenů v ČR.

Budeme-li hovořit o možných obětech levicového extremismu, pak je nutno tyto skupiny osob ještě více zobecnit než u extremismu pravicového. Levicoví extremisté nejsou zaměřeni na konkrétní jedince, ale obecně na demokratickou společnost. Jejich motivem je sociální zášť, která vyúsťuje v tzv. třídní boj. Sympatizují s historickým komunismem, nebo anarchií hlásající absolutní rovnost bez individuálních svobod. Obecně lze říci,

že ohrožená je demokratická společnost, zúženě řečeno všichni nesympatizující občané. Hlavním a nesmiřitelným protivníkem, což platí i obráceně jsou pravicoví radikálové.

Obětí se může stát i člověk prostřednictvím náboženského extremismu. K němu se v České republice převážně řadí různé druhy sekt. Naštěstí dosud není tento druh extremismu u nás rozšířen v jeho nejradikálnější podobě, tak jako tomu je ve světě. Jedná se však o velmi nebezpečný druh extremismu, který používá i teroristické útoky k prosazení a ochraně svého náboženství. Obětí se tak může stát rovněž kdokoli z nás, kdo přijímá a hlásá jinou víru, než hlásá konkrétní extremistické náboženské hnutí. Nejvíce jsou ohroženy ty skupiny osob, které veřejně haní, nebo odsuzují náboženství dané extremistické skupiny. Cílem útoků mohou být mešity, ale i společná a veřejná prostranství.

Na základě výše uvedeného není zcela jednoduché a jednoznačné definovat oběť extremistického útoku. Nejvíce a nejbližší jdou definovat oběti pravicového extremismu, avšak ani toto zcela neplatí. Při zobecnění problému a jeho hlubšího rozboru, je obětí každý z nás, neboť každý útok s extremistickým podtextem, který je proveden byť na jednotlivci, je útokem proti celému demokratickému zřízení, proti podstatě fungování demokracie.

Pachatel

Definovat a určit nejrizikovější skupiny osob náchylných k projevům či sympatiím extremismu není rovněž jednoduché, neboť tyto osoby vedou k jejich postojům různorodé pohnutky.

Ty mohou vycházet:

- z jeho vnitřního přesvědčení,
- z neznalosti problematiky (kam vítr, tam plášť)
- z potřeby patřit k nějaké skupině,
- z potřeby být středem pozornosti,
- z potřeby uznání v kolektivu,
- z důvodu méněcennosti ve společnosti,
- z životního neúspěchu,
- z osobní nenávisti vůči nějaké skupině, která vychází z jeho zkušenosti,
- z potřeby naplnit svůj volný čas, který není zaplněn koníčky a zábavou,

- z potřeby vybit své energii a zlost v pouličních bitkách a podobně.

Obecně lze výše uvedené shrnout do dvou skupin. Člověk se stane extremistou z přesvědčení, nebo ho k tomu vede nějaká vnitřní potřeba, či nesplněná tužba. Fanatický extremistista, který jedná z vlastního přesvědčení je největší hrozbou pro společnost. Sám za sebe jedná jako by byl zákon a dosahuje své cíle prostřednictvím síly a nátlaku. Své jednání nemusí vnímat ani jako protiprávní. Druhá skupina osob si většinou uvědomuje své jednání jako nezákonné, avšak touha dosáhnout svých potřeb většinou přesahuje.

1.5 Formy trestných činů souvisejících s extremismem, terorismem v ČR a jejich charakteristika

Jak již bylo napsáno, trestná činnost extremisticky zaměřená představuje velké riziko a hrozbu pro společnost, neboť svým jednáním přímo ohrožuje základní principy demokracie, tedy útočí na základní lidská práva a svobody společností, kterou jim zaručuje Ústava.

K trestné činnosti dochází různými a dnes i sofistikovanými způsoby. Extremisté pořádají za účelem šíření své propagandy demonstrace, pochody, shromáždění a vystoupení. Rovněž pořádají různé zábavy a koncerty s uzavřeným okruhem lidí, kde bývá zastoupena i zahraniční extremistická scéna. Takových akcí se zúčastňují spřátelené kluby z Polska, Ruska, Slovenska, Německa a Rakouska. Na těchto zábavných akcích je pouštěna zakázaná hudba s extremistickým textem zpravidla hanobící rasu ve spojitosti s pravicovým extremismem. Dochází zde k výměně zkušeností, prodeji propagačních předmětů, oblečení a symbolik. Pro šíření své propagandy jsou kromě demonstrací a vystoupení užívány tiskoviny, letáky a v současné době tolik rozšířený a pro extremisty výhodný internet. Díky internetu dochází k předávání informací mezi extremisty z celého světa. Anonymně, nebo v uzavřených sociálních sítích mohou šířit své ideologie, domlouvat se na demonstracích, zasílat extremistická symbolika i videa. Internet představuje neomezený způsob komunikace a organizace extremistických hnutí. Jedná se o rychlou, mnohdy anonymní a dostupnou komunikaci pro šíření extremistických ideologií.

Trestná činnost s extremistickým prvkem zahrnuje širokou škálu protiprávního jednání. Zahrnuje přestupky proti veřejnému pořádku i zvláště závažné trestné činy proti životu a zdraví. Nejedná se však jen o trestné činy násilné, ale i trestné činy nenávistné, tedy podporující zášť a hanobení určité rasy, národnosti a podobně. Mohou to být i další trestné činy, které jsou extremistickým postojem motivovány.

Extremistickou činnost lze rozdělit do těchto základních kategorií dle způsobu jejího projevu na venek:

- Verbální extremismus
- Grafický extremismus
- Násilný extremismus

1.5.1 Verbální extremismus

Verbální extremismus je zaznamenáván na různých demonstracích, mítincích a shromážděních příznivců extremisticky zaměřených hnutí. K těmto projevům dochází i v rámci hudebních vystoupení. Ačkoli se jedná o verbální projevy, jsou svou povahou velmi nebezpečné. V rámci davu může dojít i přechodu k činům, tedy přechodu k násilným útokům a vyplnění hlásajících hesel. Ve verbálním extremismu jsou provolávány různé urážky a výhrůžky na adresu židů, Romů a dalších etnických skupin a nenáviděných národů. Mezi častá provolávaná hesla patří : „Cikáni do plynu“ , „Čechy Čechům“, „Heil“, „Sieg Heil“. Tyto hesla patří pravicovým extremistům hlásající nenávist právě pro rasu, přesvědčení a podobnou odlišnost. Nežádka se obětí verbálního extremismu stávají osoby odlišně sexuálně orientovány, bezdomovci a zdravotně postižení lidé. Ačkoli sdílejí stejnou rasu, národnost i přesvědčení, jsou extremisty chápány jako vedlejší, chybný produkt, který je pro zachování čisté a dokonalé rasy třeba zničit.¹¹

Výše uvedené projevy verbálních útoků se postupně od roku 1989 značně vyvíjely. Dříve nebylo ničím zvláštním a ojedinělým, že se verbální útoky s extremistickou rétorikou objevovaly na každém shromáždění, nebo koncertě. V současné době jsou extremisté umírněnější, kdy své výroky zabalují do „líbivějších“ slov. Úprava jejich rétoriky vznikla

¹¹ HERCZEG, Jiří. *Trestné činy z nenávisti*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ASPI a.s., 2008. s. 152.

jednak činností policie, která se touto problematikou velmi hojně zabývá, a dále z důvodu přeměny společnosti. Lidé nechtějí slýchat drastické hesla a řešení, která kopírují holocaust. V tomto směru má mnoho lidí jasno. Pamatují si, nebo znají z dějin co obnášela druhá světová válka a co přinesl fašismus s nacismem. Ačkoli mnohdy s extremisty v otázkách řešení konkrétního problému souhlasí, neboť je vnímají jako pomocníky, tak s fašismem a nacismem zpravidla nechtějí mít nic společného.

Proto se musela transformovat i extremistická scéna, která ve svých ideologiích nepolevila, ale na venek začala hovořit zcela jinou rétorikou. Poukazuje na problémy nepříznivých a chce obyčejným lidem pomoci. Za vším se však skrývá touha přilákat další příznivce i voliče, a tím posílit jejich moc a postupně naplňovat svůj apokalyptický program. Proto si extremistická scéna najímá, či nechává ve svých řadách vystudovat odborníky na různou problematiku, jako je například právo a své vystoupení předem vždy zváží a proberou jejich možné následky. Současná pravicová extremistická scéna je do značné míry sofistikovaná a na nepřístojné výroky pro veřejnost si dává pozor. V případě, že při politickém mítinku je zaznamenán individuální případ provolávání nenávistných hesel, je ze strany extremistů tento člověk přehlížen a ostatní se od něj distancují. V prohlášení pak zaznívá, že takový člověk nemá nic společného s danou extremistickou stranou, a že jednal sám za sebe.

1.5.2 Grafický extremismus

Další nedílnou součástí extremistických hnutí je šíření jejich ideologie pomocí tiskovin, letáků, plakátů, internetu a symbolů či hesel, které vylepují, nebo sprejují na veřejná místa, jako jsou budovy, značky veřejné dopravy, ploty, zídky a podobně. Podobným způsobem hanobí hřbitovy židovského lidu. Zpravidla jsou počmárány a posprejovány náhrobní kameny a oplocení hřbitova. Jedná se o různé znaky nacistického a fašistického hnutí za druhé světové války, případně jiné hanobné nápisy. Užívají symboly, které svým současným, nebo historickým významem vyjadřují odpor a nenávist k určité rase, národu, či obdobné skupině občanů. Na veřejných místech pak převážně propagují své hnutí samolepkami, které obsahují znaky které je charakterizují. Tato propagace je typická jak pro levicový, tak pro pravicový extremismus. Jak z výše uvedeného vyplývá, tak grafický extremismus v sobě nezahrnuje jen trestní prvek v podobě šíření nenávisti, ale je spojena i s poškozováním cizí věci a sprejerstvím.

Vzhledem k tomu, že moderní společnost je čím dál více vybavena zaznamenávací technikou, která monitoruje veřejná prostranství prostřednictvím kamer, tak i zde se extremisté dosti modifikovali. Od šíření své propagandy pomocí samolepek a nasprejovaných zástupných symbolů na budovy veřejného prostranství postupně přešli na dostupný a anonymní internet. Pomocí internetu dochází k šíření jejich ideologie, vzájemné komunikaci, diskusi, komentářům a domlouvám ke konání různých akcí. Výhodou internetu pro extremisty je masové a rychlé šíření informace, anonymita, překážka pro bezpečnostní složky v identifikaci pisatelů, ale i nalezení samotného textu, neboť internet přináší neomezené možnosti v podobě založení nových stránek a uzavřených sociálních sítí. Sociální sítě jsou velmi hojně využívány. Jedná se například o Facebook, kdy jejich společenství je uzavřené a nepřibírají žádné nové neproověřené kamarády. Proto se těžko jejich aktivity monitorují. Bezpečnostní složky se pokouší infiltrovat mezi jejich přátele, ale jedná se o dlouhodobou a nejistou cestu.

1.5.3 Násilný extremismus

Násilný extremismus představuje nejzávažnější vyústění extremistických aktivit. Tento druh extremismu provází násilí vůči jednotlivcům i skupinám, násilí vůči majetku, ale zahrnuje také psychický teror. Společným jmenovatelem je agrese. Tu pachatelé užívají k radikálnímu vyjádření nenávisti a odporu proti rasám, národnostním a etnickým skupinám i jinak politicky či nábožensky smýšlejícímu lidu. Násilí je pácháno buď přímo fyzicky, nebo psychicky. Psychické týrání je ve svém důsledku, tedy jeho utrpení podobné útokům fyzickým. Tyto útoky jsou v České republice převážně zaměřeny proti Romům, Židům a v menší míře proti cizincům, přistěhovalcům, bezdomovcům a homosexuálům. V neposlední řadě je třeba zmínit fyzickou agresi vůči levicovým radikálům, kteří se zúčastňují demonstrací a pochodů pořádané pravicově orientovanými extremisty. Levicové radikálové pořádají protidemonstrace, které zpravidla vždy vyústí v násilnou potyčku. Policie však tyto aktivity monitoruje a na plánovaná shromáždění obdobného typu nasazuje

své pořádkové jednotky pro udržení veřejného pořádku. Cílem pořádkové policie je držet tyto dvě skupiny od sebe oddělené.¹²

1.5.4 Přehled tr. činů souvisejících s extremismem a terorismem

Extremismus úzce souvisí s terorismem a proto je třeba tento jev také zmínit. Terorismus může být výsledkem činnosti extremistického hnutí. Je velmi nebezpečný, zákeřný a sofistikovaný.

Trestná činnost související s extremismem a terorismem je velmi rozsáhlá a trestní zákoník na ní pamatuje. Jednotlivé trestné činy, respektive jejich skutkové podstaty jsou popsány v příslušném paragrafovém znění trestního zákoníku. „Pod pojmem kriminalita s extremistickým podtextem se míní ty formy trestné činnosti, o nichž je důvod se domnívat, že byly extremistickými postoji motivovány nebo ovlivněny“.¹³

Mezi trestné činy související s extremismem a terorismem patří:

a) Trestné činy proti lidskosti

- Genocidium (§ 400 zákona číslo 40/2009 Sb.)
„Kdo v úmyslu zničit úplně, nebo částečně některou rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí
 - a) *uvede příslušníky takové skupiny do takových podmínek, které mají přivodit jejich úplné nebo částečné fyzické zničení,*
 - b) *provede opatření směřující k tomu, aby se v takové skupině bránilo v rození dětí,*
 - c) *násilně převádí děti z jedné takové skupiny do druhé, nebo*
 - d) *způsobí příslušníkovi takové skupiny těžkou újmu na zdraví nebo smrt, bude....“*
- Útok proti lidskosti (§ 401 zákona číslo 40/2009 Sb.)

¹² SKABALÍK, František, DVOŘÁK Václav. Extremistické projevy jako možná příčina krizové situace. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., České Budějovice, 2013, str. 51-61, reg. č. CZ.1.07/3.2.08/02.0046

¹³ MÁDR, Jaroslav a Miroslav RŮŽIČKA. *K některým problémům vztahujícím se k dokazování trestných činů spojených s extremismem*. Státní zastupitelství, 2005, č. 11, s. 2

„kdo se v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu dopustí

- a) vyhlazování lidí,*
- b) zotročování,*
- c) deportace nebo násilného přesunu skupiny obyvatelstva,*
- d) znásilnění, sexuální otroctví, vynucené prostituce, vynuceného těhotenství, vynucené sterilizace nebo jiné obdobné formy sexuálního násilí,*
- e) perzekuce skupiny obyvatelstva na politickém, rasovém, národnostním, etnickém, kulturním nebo náboženském základě, z důvodu pohlaví nebo z jiného podobného důvodu,*
- f) apartheidu nebo jiné podobné segregace nebo diskriminace,*
- g) zbavení osobní svobody, zavlčení na neznámé místo nebo jakékoli jiného omezení osobní svobody s následným nedobrovolným zmizením osob,*
- h) mučení,*
- i) vraždy, nebo*
- j) jiného lidského činu obdobné povahy, bude....“*

- Apartheid a diskriminace skupiny lidí (§ 401 zákona číslo 40/2009 Sb.)
„Kdo uplatňuje apartheid nebo rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou nebo třídní segregaci nebo jinou podobnou diskriminaci skupiny lidí, bude....“
- Založení, podpora a propagace hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka (§ 403 zákona číslo 40/2009)
„Kdo založí, podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude....“
- Projev sympatií k hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka (§ 404 zákona číslo 40/2009 Sb.)
„Kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 403 odst.1., bude...“
- Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocida (§ 405 zákona číslo 40/2009 Sb.)
Kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo jiné zločiny nacistů a komunistů proti lidstvi, bude...“
- Perzekuce obyvatelstva (§ 413 zákona číslo 40/2009 Sb.)

„Kdo za války nebo jiného ozbrojeného konfliktu uplatňuje apartheid nebo páchá jiné nelidské činy vyplývající z rasové, etnické, národnostní, náboženské, třídní nebo jiné diskriminace nebo terorizuje civilní obyvatelstvo násilím nebo hrozbou jeho užití, bude...“

b) Trestné činy narušující soužití lidí

- Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352 zákona číslo 40/2009 Sb.)
„Kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude...“
- Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob (§ 355 zákona číslo 40/2009 Sb.)
„Kdo veřejně hanobí
 - a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu, nebo etnickou skupinu, nebo*
 - b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude...“*
- Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 356 zákona číslo 40/2009 Sb.)
„Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod jejich příslušníků, bude...“
- Výtržnictví (§ 358 zákona číslo 40/2009 Sb.)
„Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh shromáždění nebo obřadu lidí, bude...“

c) Trestné činy proti životu a zdraví

- Vražda (§ 140 zákona číslo 40/2009 Sb.)
„Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude...“
- Těžké ublížení na zdraví (§ 145 zákona číslo 40/2009 Sb.)

„Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude...“

- Ublížení na zdraví (§ 146 zákona číslo 40/2009 Sb.)

„Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude...“

d) Trestné činy proti svobodě

- Zbavení osobní svobody (§ 170 zákona číslo 40/2009 Sb.)

„Kdo jiného bez oprávnění uvězní nebo jiným způsobem zbaví osobní svobody, bude...“

- Omezování osobní svobody (§ 171 zákona číslo 40/2009 Sb.)

„Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude...“

- Vydírání (§ 175 zákona číslo 40/2009 Sb.)

„Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude...“

e) Trestné činy obecně ohrožující

- Obecné ohrožení (§ 272 zákona číslo 40/2009 Sb.)

„Kdo úmyslně způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiný podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo kdo takové nebezpečí zvýší anebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude...“

f) Trestné činy proti majetku

- Poškození cizí věci (§ 228 zákona číslo 40/2009 Sb.)

„Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude...“¹⁴

Z výše popsaných trestných činů zcela jasně vyplývá, že se jedná o vážné trestné činy. Útok na život a zdraví, trestné činy proti lidskosti a svobodě, jsou pokládány za nejvážnější hrozbu pro člověka. Proto jednání extremistických skupin nelze tolerovat a je třeba najít účinný mechanismus k eliminaci takových ideologií. Při přehlížení problému může dojít k nárůstu tohoto problému do celostátních až celosvětových hodnot.

¹⁴ ÚZ Trestní předpisy číslo 909, Ostrava: Sagit a.s. 2012, str.42-104.

2 HISTORICKÝ VÝVOJ EXTREMISMU V ČR

2.1 Vývoj pravicového extremismu

Z dlouhodobějšího pohledu je nutno se k počátkům pravicového extremismu obrátit až k době národního obrození, jež mělo mimo jiné ochránit českou řeč i kulturu před germanizací. V té době se sice nejednalo o extremismus v podobě jako ho známe, ale toto období v lidech vzbudilo vědomí nacionalismu. Později, po první světové válce došlo k vzniku Československa jako samostatného státního uskupení. Naše země se prolínala různými národnostními menšinami, jako Sudety a Zakarpatská rusí. Mezi českou majoritou a menšinami docházelo k různým ideovým střetům a konfliktům. Největší konflikty byly zaznamenány v pohraničí s Německem, což později vyvrcholilo před druhou světovou válkou zabráním tohoto území Německem. Ani samotné Československo nebylo jednotné ve věcech principu svobodné země. Část lidí byla proněmecká, druhá část chtěla naprostou samostatnost a nezávislost na druhých. To vedlo k radikálním střetům těchto protistran. Vznikalo nacionalistické smýšlení, což dalo za vznik nových politických stran, jako byla Československá národní demokracie, která se podílela na vzniku organizace Národní hnutí. Ta hlásala antiněmeckou a antiamerickou ideologii. Další zvrát nastal nástupem Adolfa Hitlera a druhé světové války, která politické strany s obdobnou ideologií českého nacionalismu potlačila do ústraní.

Po druhé světové válce a nástupu komunistů k moci v roce 1948 se opět začalo stavět na nacionalismu v podobě potlačení náboženského a německého vlivu s odkazem na dobu husitskou. Později v 80. a porevolučních letech začaly vznikat různé skupiny, které stavěly na různých výkladech české historie. Typickým příkladem bylo husitství a vznik kapely Orlík. Ta byla založena v roce 1988, kdy nejznámější představitel byl Daniel Landa a David Matásek. Jejich hudební produkce byla zaměřená na husitství, které po svém výkladu používali jako zdroj jejich ideologie. Jednalo se o hudební produkci typu Oi. To byla skinheadská kapela, jejíž posluchači se nazývali „kališníci“. Jednalo se o typickou odnož skinheads, k níž se na počátku 90. let 20. století hlásilo více než 5000 přívrženců. Dalším vývojem společnosti i vlivem ostatních států vznikaly další odnože extremistických pravicových hnutí, které nejprve své ideové myšlenky chápaly jako boj proti komunismu a fašistické, či nacistické směry vnímaly jako ideu v boji proti komunismu. Jejich nacionalistické smýšlení bylo dobře vyjádřeno sloganem „Nic než národ“, které zaznívá i v dnešní době při různých průvodech, shromážděních a politických mítincích. Později se

k myšlenkám a cílům extremistických směrů připojovala nenávisť vůči multikulturalismu, židům, obecně menšinám, etnickým skupinám a hlavně Romům.

V rámci porevoluční scény a změny systému politické moci, která otevřela cestu demokracie, byly otevřeny pomyslné brány do zahraničí, což více či méně působilo i na extremistická hnutí. Naše republika musela začít ve větší míře než kdy před tím počítat i s hrozbou terorismu. Dalším důležitým aspektem pro vývoj extremismu v naší zemi byl i kontakt s extremisty z jiných, zejména západních, což bylo do té doby téměř znemožněné. Ideové myšlenky byly rozšířeny o zkušenosti ostatních zemí, a proto vznikaly různé odnože, či zcela nové směry extremistických hnutí. Beze sporu průkopník extremistického hnutí skinheads byl Daniel Landa a jeho zmíněná skupina Orlik. Jejich projevy na venek byly po většinou verbální, jimiž byla šířena rasistická rétorika. Typickým znakem hnutí skinheads byly maskáčové kalhoty, kšandy, vysoké a pevné boty typu kanad a vyholená hlava. Vlivem výše uvedeného se toto hnutí postupně začalo radikalizovat a přetvářet. Vlivem nezkušenosti naší nové demokratické republiky, se tyto extremistické skupiny a jejich patologické jevy značně šířily bez většího postihu. Naše země si neuměla poradit s novým typem hrozeb, které extremismus obecně přináší. V tomto směru lze i uvažovat, že naše státní zřízení v počátku dosti „zaspalo“, a tím dalo prostor pro masové šíření těchto ideologií. Je zcela namístě konstatovat, že tento typ jevu nelze v demokratickém systému nikdy zcela potlačit, ale je třeba vynakládat takové úsilí, aby jev dále nebudel a nenabíral nové a větší rozměry.

Živnou půdou pro šíření extremismu je bez pochyby stav aktuální politické a ekonomické sféry. Od toho se odráží různá sociální zvýhodnění, či znevýhodnění. Roste nespokojenost obyvatelstva, která poukazuje na cizince a sociálně slabší skupiny, které využívají sociální systém státu a podobně. Tohoto stavu využívají extremisté, kteří hovoří o pomoci a řešení. Nespokojení občané pak podávající prst uchopí a v důvěře ve změnu narůstají sympatie k radikálním řešením.

V současnosti je pravicová scéna značně transformována do různých aktivních politických stran a uskupení. Dnes již jen těžko odhalíme extremistu podle jeho vzhledu jako to bylo v počátku 90. let. Jejich oblečení a vizáž se podobá běžnému člověku a čím dál více jsou oblečeni do společenských obleků, jimiž maskují své ideové názory. Stylizují se do rolí slušných lidí. Proto i dobré oblečení bez nášivek lépe působí při oslovování společnosti. Pochopitelně existuje specifické značkové oblečení, ale toto nemá již tak typické znaky jako mělo v dřívější době. Své postoje vyjadřují spíše značkou oděvu, nikoli však

charakteristickým úborem. Běžný občan proto ani nepostřehne, že se jedná o krajně pravicové vzezření. Jiné tomu je u anarchistů, kteří se rovněž oblékají do svých značek, ale styl a ostatní zjev stále spíše připomíná jejich ideologii.

V závěru lze konstatovat, že současná extremistická scéna prosazuje své názory spíše skrytě pod záštitou řešení nějakého problému. To je dáno zvýšenou pozorností policie a vlády obecně. Vystoupení extremistů v podobě shromáždění, hudebních představení a podobně jsou monitorována a v případě protiprávního jednání postihována zákonem. Proto se musela tato scéna přeměnit a své výroky vkládat do obalu, nebo je vyjadřovat skrytě třeba prostřednictvím internetu. Je nepochybné, že tak jak se vyvíjí společnost, bude v jejím vývoji následovat i extremistické hnutí. Proto současné pojetí, trendy a ideologie extremismu tak jak je známe v současné době, nejsou konečné. Od sametové revoluce neuběhlo ještě tolik let a přeci nám extremistická scéna předvedla několik změn a transformací v návaznosti na změny společnosti a jejich aktuální problémy. Při apokalyptickém scénáři, kdyby ve společnosti nastala taková krize, že by dala prostor pro masový nárůst extremismu, bychom se mohli dočkat návratu do porevolučních let, kdy se extremisté volně a nemaskovaně procházeli po ulicích a volně a otevřeně hlásali své názory pro šíření rasové či jiné nenávisti. Za podpory a tolerance nespokojených lidí pak jen stačí krůček ke zrodu otevřené války. Tím však není myšleno, že skrytý extremismus není patologický a vysoce nebezpečný.

2.2 Vývoj levicového extremismu

Historie a počátky levicového extremismu lze datovat do hluboké minulosti. Anarchisté, kteří ovšem představují jen část levicových extremistů, jsou zaznamenány už koncem 18. století, jakožto dělničtí radikálové během Velké francouzské revoluce. Před polovinou 19. století se začíná objevovat pojem anarchismus jako myšlenka hnutí spojená s průmyslovou revolucí za zlepšení podmínek dělníků a pracující třídy. Tento jev se vyskytoval ve Francii, Itálii i Španělsku. V naší zemi se anarchismus začal projevovat a rozvíjet v druhé polovině 19. století. V té době se část českého lidu začala seskupovat a vytvářet radikální uskupení, které bojovalo proti habsburské monarchii a utlačováním Čechů.

Jak bylo výše uvedeno, levicový extremismus nelze jen chápat ve spojitosti s anarchismem jako takovým, ale i s jinými levicovými ideologiemi, jak je komunismus. Komunismus v jeho nám známých podobách se rozvíjel ve spojitosti s myšlenkou Karla Marxe a Vladimíra I. Lenina. Tento druh komunismu započal revolucí v ruských zemích v roce

1917. Předmětná ideologie obnáší třídní rovnost a společné vlastnictví, čímž má být dosažena téměř absolutní rovnost pro všechny. Všechno je všech a všichni jsou si rovni. Ve dvacátých letech vznikalo mnoho politických stran po celém světě, které byly komunisticky zaměřené.

U nás se komunismus prosadil a ujal moci po druhé světové válce v roce 1948. V té době byl zestátněn majetek podnikatelů rolníků a dalšího obyvatelstva, které vlastnilo větší majetek. V průběhu této totalitní vlády docházelo k mnoha perzekucím lidu, který byl režimu nějakým způsobem nepohodlný. Jednalo se o vykonstruované soudní procesy a podobně. Samotný postih konkrétního jedince však měl negativní dopad i na jeho rodinu, která měla například omezený výběr práce či školy. Dohled nad Československem a fungováním komunistické strany mělo Rusko (SSSR). To udávalo směr, kam se komunismus ubíral. Postupem času docházelo v Československu k uvolňování napětí a tvrdosti režimu. Proti tomuto trendu bylo v roce 1968 SSSR ostře zakročeno. V roce 1989 se režim v Československu zhroutil, jakož i v mnoha jiných zemích Evropy. Pád komunismu však neznamená zánik jeho ideologie a i v dnešní době má mnoho příznivců. V současné době je v České republice u komunistické strany zaznamenán dlouhodobý nárůst jejich voličů. To je jasný důkaz toho, že sympatie k různým extremistickým hnutím narůstají při nespokojenosti obyvatelstva se současným stavem politiky a ekonomiky. Takové krizové stavy vždy i v minulosti ženou lid k hledání radikálnější alternativy.

3 PŘEHLED A CHARAKTERISTIKA EXTREMISTICKÝCH Hnutí V ČR

3.1 Pravicový extremismus

Krajní pravice (pravicový extremismus) je chápána především jako politický extremismus. Ten svou podstatou směřuje proti demokratickému státnímu zřízení. Jeho cíl je toto zřízení zranit, oslabit a následně převzít moc. Výsledkem je pak nedemokratický a svou povahou agresivní a nebezpečný stát.

„Krajní pravice nemá jednotnou ideologii, v jejím rámci existuje více konkrétním směrů, proudů a postojů. Z historického hlediska se za krajně pravicové označují šovinistické, samoděržavné, antisemitské a autoritativní politické skupiny před první světovou válkou, fašistické, nacistické a jiné autoritativní skupiny meziválečného období, na ně navazující politické strany po druhé světové válce a v současnosti zejména neofašistické, neonacistické a ultranacionalistické skupiny. Neofašismus i neonacismus ovšem nepředstavují jediné krajně pravicové subjekty, stejně tak nejde o pojmy zaměnitelné, jak je občas používá krajní levice, aby tak zaútočila na někdy i domnělé ultrapravicové organizace. Neonacismus se snaží rehabilitovat německý nacionální socialismus a do budoucna jej zavést jako politický systém. Naopak neofašismus přímo navazuje na fašistické hnutí v předválečné Itálii, případně v dalších zemích. Problematické může být i označování všech ultranacionalistických uskupení jako ultrapravicových. Takové totiž mohou být i některé východoevropské levicově populistické strany, zaměřené na nacionalismus a xenofobii.“¹⁵

Je třeba si uvědomit, že extremistická pravice vytváří i různé zájmové skupiny a instituce. Tedy pravicově extremistická scéna postihuje všemožné skupiny lidí. Snaží se oslovit celé spektrum lidí, od mladých po starší. Je pravdou, že v současné době je pravicová scéna zaměřena spíše na mladé lidi, kterým se snaží něco nabídnout a oslovit je způsobem života. Do svých řad lákají i novým oblečením, tedy snaží se k mladým lidem co nejvíce přiblížit. Extremisté v rámci své soudržnosti pořádají i různé demonstrace na pod-

¹⁵Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. [cit. 2014-02-5]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Krajní_pravice

poru svých kamarádů, kteří jsou buď zavřeni, nebo zemřeli. I touto soudržností působí jinak třeba na „bezprizorní“ občany, kteří chtějí něco znamenat.¹⁶

Pravicový extremismu naše dějiny nejvíce zasáhl během druhé světové války fašistickou a nacistickou ideologií. Současná extremistická scéna na tyto směry navazuje, nebo vytváří nové hnutí s podobnou, nebo možná někdy novou dílčí ideou. Podstata původních hnutí však zůstává zachována i v dnešních krajně pravicových směrech. Společným jmenovatelem je antisemitismus a xenofobie, tedy rasová, etnická, náboženská a politická nenávisť. Jejich cíle jsou zaměřeny na ovládnutí největší masy příznivců jejich postojů, převzetí moci ve státním zřízení a realizace jejich přesvědčení.

Dle výroční zprávy Útvaru odhalování organizovaného zločinu ze dne 27.3.2014 je pravicově-extremistická scéna v ČR dlouhodobě vnitřně fragmentovaná a nejednotná, především zásluhou osobních animozit a nedůvěry mezi předními aktivisty. S výjimkou Dělnické strany sociální spravedlnosti a Dělnické mládeže v současnosti neexistuje žádný jiný subjekt s hierarchickým uspořádáním. Ústředním konceptem scény je myšlenka tzv. autonomního nacionalismu. Jedná se o působení volně propojených buněk aktivistů, sdružených často na základě ideologie, komunikujících a koordinujících své aktivity prostřednictvím vyhlášených kampaní. V tomto prostředí se objevují nové, převážně virtuální platformy, které budí dojem občanských iniciativ. Na druhé straně poskytují prostor pro působení radikálně smýšlejících sympatizantů. Pro jejich veřejné vystupování a účast na jejich akcích a kampaních nutně nevyžadují členství či vytváření struktury. Vzniká tak neformální síť aktivistů s určitým potenciálem k mobilizaci scény na základě vhodných podnětů. Těmi se v uplynulém roce staly především témata tzv. sociálně-vyloučených lokalit a odpor proti systému. V roce 2013 bylo útvarem zaznamenáno 132 akcí pořádaných pravicovými extremisty. V tomto roce bylo rovněž zaznamenáno 217 trestných činů s extremistickým podtextem.

Z uvedeného počtu 132 akcí pořádaných pravicově-extremistickou scénou bylo celkem 68 akcí veřejných shromáždění nebo demonstrací, dále 36 koncertů a 28 ostatních, zpravidla neveřejných akcí, zejména různých schůzek, jednání či přednášek. Kromě proti-

¹⁶ MAREŠ, Miroslav a kol. *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)* Brno: Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky, 2011. s. 15.

romských shromáždění byly zaznamenány i nové či modifikované formy aktivismu, které souvisejí s určitou transformací scény.

Převažuje trestná činnost související s podporou či projevy sympatií k nacismu/neonacismu, dále podněcování k nenávisti, nebezpečné vyhrožování anebo násilí vůči skupině obyvatel. V souvislosti se sérií protiromských demonstrací bylo do doby vydání zprávy obviněno celkem 86 osob. Dalších 51 je podezřelých především z výtržností nebo útoků proti úřední osobě. Celkem 127 osob se dopustilo přestupků, zejména neuposlechnutí výzvy úřední osoby.¹⁷

3.2 Levicový extremismus

Jak již bylo v průběhu práce napsáno, levicový extremismus v sobě zahrnuje anarchismus, komunismus a další svou ideou levicově zaměřené hnutí, či politický směr spjatý s marxismem a leninismem. Od toho se ostatně odvíjí a jeho myšlenky přebírá komunistická strana. Komunisté hlásají myšlenky o společném vlastnictví a odmítají třídní rozdíly mezi lidmi.

„Krajní levice nebo ultralevice (extrémní levice) je politologický pojem, který se používá k souhrnnému označení politických ideologií a aktivit směřujících k vytvoření velké či naprosté sociální rovnosti ve společnosti a odstranění všech forem sociální hierarchie. Ultralevice jednostranně vyhrocuje standardní levicovou argumentaci o rovnosti lidských bytostí, výrazné roli státu či aktivní státní sociální politice. Stává se kritickou vůči demokratickému uspořádání v některých případech se také pokouší destruovat demokratické poměry násilím.“¹⁸

Levicový extremisté, převážně anarchisté představují velký podíl nevole při shromážděních pravicových extremistů, ale také jak známe z minulosti, působily velké nepokoje při zasedání měnového fondu v Praze. Na tomto příkladu je názorně vidět ostrost, agresivita a odhodlanost, která má vést k prosazení jejich postojů. Agrese při takových demonstracích není anarchistům nijak vzdálená. Jedná se o velmi radikální hnutí, které má více členů z přesvědčení než pravicová scéna. Pro své cíle dokáží ohrozit nejen zdraví druhých,

¹⁷ Policie ČR, Informace o projevech politického extremismu v roce 2013 – interní dokument

¹⁸ Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. [cit. 2014-02-5]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Krajní_levice

ale i život. Tento jev ostatně provází i pravicovou extremistickou scénu, avšak v tomto směru jsou v dnešní době více opatrní. Zjednodušeně řečeno, cílem anarchistů je nastolení bezvládní a naprostá svoboda všeho a všech. Odmítají jakékoli autority a státní zřízení s jeho politickou vládou.

Výroční zpráva ÚOOZ ze dne 27.3.2014 uvádí, že podobně jako u krajně-pravicové scény, je krajní levice v ČR poměrně výrazně fragmentovaná na jednotlivé hlavní proudy, jako na **anarchistické hnutí a radikálně-komunistické skupiny a kolektivy**. Ačkoliv mezi oběma částmi panuje určitá nevraživost, obě části scény jsou zároveň vzájemně propojeny společnými tématy a iniciativami. Společně vyjadřují nesouhlas s projevy souvisejícími s krajní pravíci. V silné míře se rovněž objevuje odmítání současného státního zřízení.

V rámci levicově-extremistické scény je patrný určitý úbytek veřejných aktivit. U radikálně-komunistického spektra se jedná o dlouhodobě pozorovatelný trend. V rámci anarchistického hnutí se jedná o transformaci zahájenou v posledních letech, kdy se těžištěm aktivit stávají tzv. kulturně-informační nebo autonomní centra působících v některých krajských městech.

V roce 2013 bylo zaznamenáno celkem 140 akcí pořádaných, anebo s účastí aktivistů a sympatizantů krajní levice. Z uvedeného počtu bylo celkem 44 akcí typu veřejných shromáždění, happeningů anebo protestů a demonstrací. Dále proběhlo 26 koncertů a celkem 70 ostatních akcí, obvykle diskuze, přednášky, promítání či workshopy. Trestná činnost související s krajní levicí bývá zaznamenána ojediněle a její povaha zůstává podobně jako v případě krajní pravice latentní.¹⁹

3.3 Náboženský extremismus

Další formou extremismu u nás v České republice, ale i ve světě je náboženský extremismus. Jedná se o celosvětový problém, který postupně narůstá do závažných rozměrů. Při náboženském extremismu jde o fanatické pojetí určitého druhu náboženství, které je například z koránu doslovně vykládáno a dodržováno. Náboženští extremisté jsou pro svou

¹⁹ Policie ČR, Informace o projevech politického extremismu v roce 2013 – interní dokument

víru ochotni udělat cokoli, případně se i sebeobětovat, neboť položit život za svou víru, považují za čest. Navíc věří, že smrtí nic nekončí, pouze se přesunou někam dál, například do ráje.

*„Jako **náboženský extremismus** je ve studii chápáno takové jednání členů či příznivců náboženských skupin (sekt), příp. náboženských hnutí, ovlivněné jejich náboženským zaměřením, které se projevuje násilím nebo jiným závažnějším porušováním právního řádu nebo, výjimečně, takové chování, které bývá označováno jako sociálně patologické či sociálně nežádoucí.“²⁰*

Mezi náboženský extremismus patří také různé druhy sekt, jež se vyskytují i v České republice. Jde o uzavřené uskupení lidí, které má svou specifickou víru, dle které jednají. Sekty zpravidla nejsou oficiální církve, které otevřeně působí. Jejich představitelé vyžadují absolutní oddanost svých členů a nezřídka požadují zbavení se světských požitků. Mnohdy je sekta vytvořena nikoli za účelem víry jako takové, respektive jejím členům je určitá víra vštěpována, ale samotní představitelé tohoto stavu využívají pro svůj prospěch. Nejedná se jen získání majetkového prospěchu, ale i o zneužívání a zotročování lidí na různých farmách pod záštitou víry. Sekty se snaží o zbavení individuální identity člověka a jejich samostatné myšlení je systematicky „vymýváno“. Často jsou pak skutečně oddaní svému charismatickému vůdci. Řada sekt se svou činností dopouští různorodých trestných činů od omezování osobní svobody, po vraždy, majetkové delikty a podvody. Sekty dokáží zmanipulovat celé rodiny, které pak vystaví v nebezpečí i své děti. Do sekt se zpravidla dostávají jedinci s nízkým sebevědomím či osoby dobře psychicky ovlivnitelné. To však neplatí sto procentně.

3.4 Další subkultury extremismu

Terorismus

Dnešní pojetí slova terorismus je spojováno s obdobím vojenských akcí v Palestině v letech 1946 až 1947 během formování Izraele. Terorismus je však vojenskou taktikou již z doby římské říše. Poprvé byl však použit v době Francouzské revoluce.

²⁰ MAREŠOVÁ, Alena *Kriminologické a právní aspekty extremismu* [online]. Praha, 1999, str. 13 [cit. 2014-03-04]. ISBN 80-86008-59-2. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/233.pdf>

Terorismus představuje jednu z největších hrozeb extremismu vůbec. Pro dosažení svých cílů používá hromadné útoky na život a zdraví lidí. Vzhledem k tomu, že působí latentně a jejich útoky jsou mnohdy sebevražedné, lze jim jen velmi těžko zabránit. Pro své útoky si vybírají místa s hromadným výskytem osob, jako jsou tržiště, nádraží, metro, nebo obchodní centra. Jejich ideologie hlásá, čím více škody a zkázy, tím lépe. Terorismus nehledí na životy lidí, a tyto hodnoty používají pro své cíle. Ty mohou pramenit z různorodých cílů. Může se jednat o náboženský fundamentalismus, nebo útok anarchistické skupiny. Teroristické útoky jsou zpravidla dobře organizované i financované. Finanční toky pro podporu terorismu přichází konkrétním buňkám z celého světa. Teroristická síť je tvořena různými buňkami, které se navzájem neznají. To v případě odhalení některých z buněk zamezuje odhalení buněk dalších. Pokud je některá buňka v rámci připravované akce odhalena, či zničena, zpravidla je připravena buňka náhradní.

„Odborné prameny často vymezují terorismus jako destruktivní extremismus a definován jako cílevědomé použití organizovaného násilí (teroru) nebo pohrůžky takovým násilím proti nezajímavým osobám (majetku) za účelem dosažení politických, kriminálních nebo jiných cílů. Terorismus lze považovat za formu psychologické války, vedené proti státním orgánům malou ilegální skupinou.“²¹

Cílem teroristických útoků jsou zpravidla civilisté, případně státní instituce. Útoky jsou prováděny pomocí masové střelby, bombových útoků, atentátů, nebo únosů dopravních prostředků s lidmi. Útoky mají vyvolat pocit strachu, nebo slouží k vydírání za účelem splnění určitých zpravidla politických požadavků.

Fotbalové chuligánství

Primárním cílem fotbalových chuligánů je vyvolat při fotbalovém utkání rvačku, výtržnost a vandalismus. Ke střetům dochází mezi znepřátelenými kluby jiných týmů. Mnohdy považují své jednání za druh zábavy, ale jejich jednání má v určitých případech i hlubší smysl. Mnohdy je k útokům vedou i politické, rasové, národnostní a náboženské

²¹ CHMELÍK, J. Symbolika extremistických hnutí. Praha: Armex, 2001. str.25, ISBN 80-86244-14-8

pohnutky a klubové rivalství je prostředkem pro ukázání síly i nabití nových zkušeností v boji.

Pojem chuligán pochází z Velké Británie. Tento patologický jev je znám od konce 60. let 20. století. Obecně fotbalové chuligánství se nazývá diváckým násilím. Tento termín však neoznačuje pouze fotbalové chuligány, ale násilí při sportovních utkáních obecně. Zpravidla se dále jedná o hokej, kde je rovněž při utkání shromážděno mnoho lidí a v rámci sportu existuje mnoho klubů.

S ohledem na preventivní opatření policie i pořadatelů sportovních utkání se hlavní část bojů mezi zneprátenými kluby odehrává mimo stadion. Předem nebo během sportovního utkání je domluven čas a místo střetu. K tomu používají mobilní telefony, osobní dohody, či sociální sítě. Z průběhu střetu si pak pořizují videonahrávky, které prezentují na svých sociálních sítích. Z pohledu policie je obtížné předem určit místo střetu, neboť tyto místa jsou domlouvány utajeně předem, nebo během sportovní akce a konkrétní určené místo znají jen hlavní představitelé chuligánů. Po skončení utkání pak určí místo i ostatním. Policie tak musí jednat operativně a své síly soustředit do požadovaného prostoru. To však není do samotného střetu polici ani známo, neboť na konkrétní místo aktéři nemusí docházet hromadně, ale po různých skupinkách odděleně a policii se tak snaží zmást.

Důsledkem diváckého násilí pak bývají škody na majetku a fyzické újmy účastníků, včetně policie. Navíc tato opatření ze strany policie nejsou levnou záležitostí, a proto další sekundární škody jsou v podobě výloh státních institucí jako je policie. Další škody, které tento jev provází a které nejsou na první pohled zřetelné, jsou zbytečně vynaložené prostředky v rámci zdravotního ošetření, nemocenské a podobně.²²

Rozborem celkové situace diváckého násilí lze konstatovat, že:

- Násilí na stadionech má zvyšující se tendenci,
- výtržností na stadionech přibývá,
- mezi výtržníky je čím dál víc osob mladších 15-let,
- bitky a rvačky se přesouvají do ulic.²³

²² SKABALÍK, František, DVOŘÁK Václav. Extremistické projevy jako možná příčina krizové situace. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., České Budějovice, 2013, str. 22, reg. č. CZ.1.07/3.2.08/02.0046

²³ Ministerstvo vnitra ČR, Role policie v boji proti rasismu a xenofobii, Praha: Aleš Skřivan, 2000, str. 60

Zločinecké motocyklové gangy

„*Outlaw Motorcycle Gangs (OMCG - zločinecké motorkářské gangy) jsou v současné době ve světě a i v Evropě reprezentovány pěti hlavními a také nejsilnějšími kluby: Hells Angels MC, Bandidos MC, Outlaws MC, Mongols MC a Gremium MC (někdy se uvádí ještě Sons of Silence MC, nebo Pagans MC).*

Zločineckými motocyklovými gangy – Outlaws Motorcycle Gangs – rozumíme ty 1% MC, které všemi svými projevy, vč. 11 základních kritérií, naplňují znaky organizované kriminality (kritéria předložena Radou EU v dokumentu 6204/97/2 ENFOPOL 35 REV, přejata do usnesení vlády ČR ze dne 10. srpna 2011 č. 598 o Koncepci boje proti organizovanému zločinu na období let 2011 až 2014). V trestním zákoníku, se v § 129 stanovuje, že organizovanou zločineckou skupinou se rozumí „společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti“.

Motocyklové kluby – z anglického „motorcycle club“, označovány zkratkou MC – se od ostatních klubů liší svojí radikální politikou a polovojenskou organizací. Současná MC scéna se skládá z radikálních 1% MC, a ostatních motorkářských klubů 99%. Označení 1% vzniklo na základě Hollisterské výtržnosti. Tehdejší prezident AMA (American Motorcycle Association) vystoupil s komentářem, že 99% motorkářů jsou normální občané a ti ostatní jsou „zlí hoši“.²⁴

Členové motorkářských gangů jsou zapojeny do různorodé a závažné trestné činnosti. Mezi ně patří obchodování s lidmi, zbraněmi nebo drogami. Další trestná činnost bývá spojována právě s jejich aktivitami v oblasti nelegálního obchodu, nebo může být i samostatná z jiných pohnutek.

Jedná se o:

- vydírání,
- násilnou trestnou činnost,

²⁴ SKABALÍK, František, DVOŘÁK Václav. Extremistické projevy jako možná příčina krizové situace. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., České Budějovice, 2013, str. 23, reg. č. CZ.1.07/3.2.08/02.0046

- vraždu,
- žhárství,
- rasistické trestné činnosti,
- kuplířství,
- vybírání výpalného a podobně.

3.5 Extremistické hnutí v ČR

V době fungování samostatné České republiky vzniklo, ale i zaniklo mnoho extremistických hnutí a uskupení. Převážná většina hnutí, která byla postupně založena po roce 1989 již v současné době nefungují, nebo je jejich členská základna velice mizivá. Souvisí to jednak z vyšším věkem dřívějších sympatizantů, změnou ideologie a postojů, ale i transformací společnosti jako takové. Proto tehdejší podstata vzniklých klubů, by se v dnešní době již svou rétorikou, postupy a postoji těžko uplatnila. Hnutí vzniklé po roce 1989 se buď muselo dostatečně transformovat, nebo přirozeně zaniklo. Extremisté hledají v dnešním systému chaos a nabízejí řešení.²⁵

3.5.1 Pravicové hnutí

- **Skinheads**

„Nejznámější hnutí Skinheads vzniklo v šedesátých letech v Anglii. Bylo tvořeno chlapci dělnického původu holdujícími rvačkám, pitím alkoholu. Tehdy se ještě neprojevoval rasismus. Přívrženci opovrhovali vzděláním, nesnášeli studenty a narkomany. K radikalizaci došlo počátkem 80. let až v souvislosti s nezaměstnaností v západní Evropě. Vznikl charakteristický znak holá hlava. Holá hlava nepředstavovala jen znak, ale jednalo se o praktický účes z hlediska boje, neboť nešlo chytit protivníka za vlasy.

²⁵ KOTLÁN, Pavel. *Demokracie ve stínu*. Ostrava: Institut vzdělávání SOKRATES, 2003. s.28. ISBN 80-86572-2

Postupně bylo hnutí infiltrováno členy ultrapravicové organizace Národní fronta, což vedlo ke vzniku ideologie, která hlásila nacionální socialismus, jež propagovala rasovou válku proti rasově odlišným přistěhovalcům do Evropy. ²⁶

Mezi další i historicky známé hnutí působící v ČR patří:

- **Vlastenecká Fronta** – zásadní změny v ústavě, chtějí zachovat suverenitu ČR,
- **Sudetoněmecká vlastenecká fronta**
- **Národní odpor, Národní aliance, Národně sociální blok**

Aktuální výroční zpráva policie ČR ze dne 27.3.2014 uvádí, že krajně pravicová scéna byla ve sledovaném období symbolizována vzestupem a následně zánikem neregistrovaného sdružení **Čeští lvi**. Sdružení, původně jako „ochranná složka“ nerealizovaného projektu politického subjektu Demokratická strana práce, vzniklo počátkem roku na základě bývalých členů Dělnické strany sociální spravedlnosti. I přesto, že se pokusilo využít proti-romských demonstrací ohlášením kampaně „*Czech lions tour*“, podporu nejen ze strany veřejnosti, ale i pravicové scény i nezískalo.

Výše uvedené zpráva PČR, popisuje další organizace současné extremistické scény v ČR. Mezi ně patří:

- **Dělnická strana sociální spravedlnosti**

DSSS představuje nadále nejvýznamnější subjekt krajně pravicové scény v ČR. Počátkem roku vyvrcholila vnitrostranická krize odchodem části členů, zejména z organizací v Jihočeském a Ústeckém kraji. Absence severočeské členské základny pak vedla k relativnímu útlumu činnosti. I přes aktivní udržování proti-romské protestní kampaně, resp. demonstrací proti tzv. nepřizpůsobivým, volební zisky DSSS v předčasných volbách do Poslanecké sněmovny byly výrazně nižší než v roce 2010. Na druhé straně je nutné zdů-

²⁶ DOHNAL, I. Národnostní menšiny ve vztahu k Policii ČR. J. Hradec, 2012. str. 32, Bakalářská práce. IMS Brno, Fakulta humanitních studií. Vedoucí bakalářské práce Miloslav Jůzl.

raznit, že tzv. sociálně-vyloučené lokality se staly jedním z hlavních témat předvolební kampaně a že pokles podpory DSSS přímo souvisel s nárůstem podpory populistických politických subjektů.

- **Dělnická mládež**

Jedná se o mládežnickou organizaci DSSS. Samotná organizace se v posledním roce svým programem i aktivitami profilovala směrem k radikální scéně. Lze tak usuzovat, že do jisté míry aktivity v rámci Dělnické mládeže slouží jako určité krytí aktivit radikálních subjektů. Tento stav je tak obdobný dlouhodobé symbióze DSSS a bývalých struktur neonacistické organizace Národní odpor. Dělnická mládež rovněž převzala organizaci některých akcí, určených převážně pro stoupence PEX.

Radikální scéna se po **útlumu Svobodné mládeže i Autonomních nacionalistů** pokouší uplatnit s novými iniciativami. Programově je zaznamenaným platformám společný silný důraz na „nacionalismus“, tradicionalismus a naopak striktní odmítání až odpor vůči současnému státnímu zřízení, multikulturní společnosti i určitým národnostním a náboženským menšinám. Silný je rovněž odpor vůči Evropské unii. Příkladem jsou platformy Červenobílí, Pro vlast anebo projekt Generace identity. Ten je odvozen od francouzské nacionalistické organizace a označuje se za její pobočku v ČR. Část aktivistů těchto iniciativ udržuje úzké kontakty i s představiteli konzervativních ideových skupin, zejména hnutí D.O.S.T. nebo Vlasteneckou frontou. Část aktivistů této scény se rovněž angažuje v projektech Evropská fronta solidarity na podporu srbského Kosova anebo obdobný projekt na podporu režimu Bašíra Asada v Sýrii.

Vedle těchto spíše „skrytě extremistických“ část radikální scény rovněž inklinuje k projektům nebo organizacím, které prosazují otevřeně rasistické, (neo-) nacistické a nenávistné myšlenky. Příkladem je v loňském roce zaznamenaná organizace **Wotan Jugend**, jejíž buňka v ČR působí. Jiným příkladem je projekt **White media**, původně webových stránek, které se v současnosti organizovaně zaměřují na sběr informací a monitoring ideologických odpůrců, příslušníků různých národnostních, rasových, náboženských, politických skupin a v neposlední řadě i na aktivní kybernetickou šikanu a útoky proti konkrétním osobám. Uvedený projekt je spíše neformální sdružení osob napříč neonacistickou,

rasistickou, nacionalistickou i islamofobní částí scény. Z hlediska ideologie primitivní a nenávislný projekt čerpá výrazně z manifestu **Anderse Breivika**.

Na druhé straně, převážná většina aktivistů radikální a militantní scény, není sdružena v žádné organizaci. Scéna je celkově vysoce fragmentovaná a rozpolcená vnitřními spory, často na základě osobních animozit. Tato část scény je rovněž v úzkém kontaktu s fotbalovými chuligány, což je zjevné prakticky ve všech krajích. Právě stoupeni z tohoto spektra byli odpovědní za vyvolání výtržností během některých demonstrací v rámci loňské protestní kampaně, především v Ostravě, Duchcově a Českých Budějovicích. Na druhé straně nelze opomenout zapojení místních obyvatel, zejména mladší generace, která se do konfliktů a útoků proti PČR aktivně zapojila. V souvislosti s výtržnostmi během protestních shromáždění byly zjištěny aktivity organizovaných skupin militantních stoupenců, které se i mimo demonstrace zaměřují na pořádání tzv. trestních výprav. Často se jedná o útoky a napadání náhodně vytipovaných i cíleně vybraných osob, příslušníků konkrétních „nenáviděných“ skupin. Členové těchto „bojůvek“ jsou často nezletilí a charakter těchto skupin je neformální, tedy bez jasné struktury, hierarchie i názvu.²⁷

3.5.2 Levicové hnutí

Dle výroční zprávy PČR uvedené výše je krajně-levicová scéna nadále fragmentovaná na dílčí ideologické proudy, z nichž nejvýznamnější a nejpočetněji zastoupená je anarchistická scéna. V průběhu roku se scéna aktivizovala zejména v souvislosti s existencí tzv. sociálně-vyloučených lokalit, případů tzv. sociálního bydlení ve správě soukromých subjektů a v neposlední řadě i v případě demonstrací krajní-pravice. V prvním případě je kritizován nejen způsob určitého vykořisťování nájemníků a zároveň profitování, resp. odčerpávání sociální podpory na bydlení, ale zejména často nedůstojné až krajně nevyhovující podmínky na ubytovnách pro sociálně-ekonomicky slabší obyvatelstvo. Počátkem roku v rámci kampaně na podporu osob ubytovaných na ubytovně v Krásném Březně, Ústecký kraj, která byla v havarijním stavu, vznikla iniciativa Sociální bydlení pro všechny. Kampaň vznikla sloučením existujících iniciativ, Bydlení pro všechny a Platformy pro sociální bydlení. V průběhu července vznikla v reakci na sérii proti-romských pochodů

²⁷ Policie ČR, Informace o projevech politického extremismu v roce 2013 – interní dokument

iniciativa Blokujeme, sdružující občanské i romské iniciativy, stoupence LEX a zajišťující mobilizaci veřejnosti k protestům proti demonstracím PEX. S výjimkou několika demonstrací (Ostrava, Praha) se však akce potýkaly s nízkou účastí.

Dominantním subjektem v rámci anarchistické scény zůstává **Česko-slovenská anarchistická federace (ČSAF)**. Tu lze charakterizovat jako převážně virtuální informační a kulturní platformu, která zastřešuje jednotlivé aktivní skupiny a kolektivy. Podobně jako scéna PEX, krajně-levicové prostředí s výjimkou radikálně-komunistických organizací absentuje jakékoliv formy hierarchicky uspořádaných struktur. Zejména v rámci anarchistické scény se vyskytují vůdčí osobnosti aktivistů a těžiště aktivit zůstává na jednotlivých, často lokálních skupinách.²⁸

Mezi další levicové hnutí se v ČR řadí:

- Redskins
- ekoteroristé
- squatteři
- Komunistický svaz mládeže
- AFA
- ANTIFA

3.5.3 Další extremistické hnutí v ČR

Náboženské hnutí

- Církev sjednocení
- Scientologická církev
- Hare Kršna
- Svědkové Jehovovi
- Poselství grálů
- Děti slunce

Motocyklové gangy

- **Cobra MC Czech**

²⁸ Policie ČR, Informace o projevech politického extremismu v roce 2013 – interní dokument

- **Pit Bulls MC Czech**
- **Warriors MC Pilsen**
- **Maxxl MC Czech**
- **Outlaws MC Czechia**
- **Vampires MC Czech**
- **Falcons MC**
- **Wild Horde MC Czech South**

4 RASISMUS V ČESKÉ SPOLEČNOSTI

4.1 Rasismus ve vztahu k menšinám v ČR

Rasismus je celosvětový problém, který se nevyhnul ani České republice. Orgány státní moci se snaží s tímto jevem bojovat. Rasismus v české společnosti úzce souvisí s národnostními menšinami, na které jsou útoky v ČR především směřovány.

„Česká republika se národnostními menšinami začala zabývat ihned po svém ustanovení, tedy 1. 1. 1993. Jakožto podklad a své národnostně menšinové politiky tehdy převzala Listinu základních práv a svobod, která vznikla a byla uzákoněna za dob tehdejší ČSFR dne 9. 1. 1991 (č.23/1991 Sb.). Listina obsahovala právo jednotlivce rozhodovat o své národnosti, zakazovala odnárodňování, národnostní diskriminaci. Zaručovala všestranný rozvoj menšin a jejich kultury, zajišťovala právo sdružovat se, vzdělávat se, právo přijímat a šířit informace v jazyce menšin, účastnit se záležitostí týkajících se menšiny. Stanoveny byly podmínky užívání jazyka menšin na veřejnosti a v úředním styku. Jiný zákon, který by upravoval práva menšin, v té době neexistoval a výše uvedené práva zaručovala jen Listina základních práv a svobod.“

„Vlivem přílivu cizinců a tím různorodé skladby obyvatelstva byl vytvořen zákon číslo 273/2001 Sb. o právech příslušníků národnostních menšin (menšinový zákon), který začal v ČR platit od 2. 8. 2001. Jeho obsah samozřejmě rovněž ovlivnila listina základních práv a svobod, kde byla určitá práva již definována. Tento zákon také jasně definoval pojem národnostní menšina.“²⁹

Zákon o právech příslušníků národnostních menšin zaručuje těmto menšinám následující práva, které jsou uvedeny v druhé hlavě citovaného zákona:

- **Svobodná volba příslušnosti k národnostní menšině**
- **Právo na sdružování příslušníků národnostní menšiny**
- **Právo účasti na řešení záležitostí týkajících se národnostní menšiny**
- **Právo na užívání jména a příjmení v jazyce národnostní menšiny**

²⁹ DOHNAL, I. Národností menšiny ve vztahu k Policii ČR. J. Hradec, 2012. str. 15, Bakalářská práce. IMS Brno, Fakulta humanitních studií. Vedoucí bakalářské práce Miloslav Jůzl.

- Právo na vícejazyčné názvy a označení
- Právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním styku a před soudy
- Právo na užívání jazyka národnostní menšiny ve věcech volebních
- Právo na vzdělávání v jazyce národnostní menšiny
- Právo na rozvoj kultury příslušníků národnostních menšin
- Právo na rozšiřování a přijímání informací v jazyce národnostní menšiny³⁰

Rasismus ve vztahu k menšinám je v ČR páchán zpravidla pravicovými extremisty. Ti útočí nejen na výše uvedená práva dané menšinovým zákonem, ale i na další cíle jako je například život a zdraví.

„V obecné rovině lze konstatovat, že od roku 1989 do současnosti projevy extremismu, včetně rasově motivovaných útoků, nenabýly na území České republiky masových rozměrů a nevedly k destabilizaci bezpečnostní situace ve státě. Tyto konflikty stále zůstávají „excesy“, které jsou však některými skupinami obyvatel vnímány velmi citlivě, zejména s ohledem na to, že rasově motivované útoky pro ně představují tragédii jednotlivce nebo i rodiny. V celkovém objemu trestné činnosti spáchané na území České republiky představuje trestná činnost s extremistickým podtextem, včetně rasově motivovaných deliktů, statisticky nevýznamné číslo. Bez ohledu na tento fakt je však nutné k extremistickým útokům přistupovat jako ke společensky vysoce závažnému a nebezpečnému jevu.“³¹

Rasistické útoky však nemusí vždy pocházet a také nepocházejí jen z řad extremistů, ale i běžných občanů. K tomu je vede například nespokojenost se současným politickým systémem, a nebo se soužití s Romy v problematických lokalitách. Zoufalí lidé mnohdy přistupují k zoufalým a nedomyšleným krokům. V rámci podpory extremistů při řešení daného problému vzniká jakási davová psychóza s pocitem, že za nimi někdo stojí a bere jejich problémy vážně. V takových případech se právě i z bezúhonného člověka může

³⁰ Zákon o právech příslušníků národnostních menšin číslo 273/2001, § 3-13, [online]. [cit. 2014-02-6]. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/273-01.htm>

³¹ DOHNAL, I. Národnostní menšiny ve vztahu k Policii ČR. J. Hradec, 2012. str. 33, Bakalářská práce. IMS Brno, Fakulta humanitních studií. Vedoucí bakalářské práce Miloslav Jůzl.

stát pachatel rasisticky motivovaného útoku. Nejde však o klasickou ideologii, kterou hlásají extremisté, a proto ani takový pachatel není nazván extremistou. Jedná se o exces vyvolaný nějakým impulzem a pocitu bezradnosti. To však neznamená, že je takový čin obhajitelný. Naopak tyto události není dobré brát na lehkou váhu, neboť skuteční extremisté z tohoto profitují a postupně mohou získávat z řad „normálních“ lidí nové členy.

V tomto pojetí je třeba působit na zdroj problému, tedy odstranit důvody sporů mezi majoritou a minoritou. Česká společnost není rasisticky založená, ale vadí ji některé současné patologické jevy menšin. V případě odstranění těchto problémů, by i klesl počet tichých příznivců extremismu, neboť se nejedná o vnitřně přesvědčené rasisty. Extremisty vnímají jen jako zoufalý prostředek k dosažení svých cílů, jako je třeba klidný domov, čisté okolní prostředí a podobně.

4.2 Popis skutečností, kterým musí čelit oběť rasisticky motivovaných útoků

Každá oběť jakéhokoli trestného činu čelí velkému stresu jednak při samotném páchání daného trestného činu, ale i v rámci jeho vyšetřování, či soudního řízení. Proto také vznikl zákon obětích trestných činů (45/2013 Sb.), který se snaží ulehčit oběti například specifickou manipulací, finanční pomocí a podobně. Toto se týká každé oběti, obzvláště pak oběti útoku na její svobodu a zdraví.³²

Výše uvedené platí i pro oběť rasisticky motivovaného tr. činu, avšak tato oběť v sobě zahrnuje jednu složku navíc. Jedná se o rasistický podtext. Jde tedy o něco, co nemůže sama ovlivnit, co považuje za součást například její kultury a co je jí ze zákona zaručováno. Tedy vezmeme-li jako příklad útok na zdraví takové osoby, pak se nejedná jen o samotný útok proti ní, ale útok má přívlastek rasovou nenávist. Nejedná se tedy o žádný náhodný útok, ale o útok cíleně zaměřený z rasových důvodů. Taková postižená osoba nejen má újmu na zdraví, nebo majetku, ale může u ní docházet i k psychickým problémům a strachu ze společnosti jako majority.

³² Zákon o obětech trestných činů [online]. [cit. 2014-03-8]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>

Vezmeme-li v potaz fyzický útok na osobu s rasistickým podtextem tak v první řadě dochází k narušení jeho fyzické integrity vlivem samotného útoku. Současně je však poškozena i jeho vnitřní psychická stránka. Nejedná se jen o psychickou újmu vlivem například šoku z jednání pachatele při útoku v jeho fyzické podobě, ale je napadeno i jeho vnitřní přesvědčení, nebo obecně jeho národnost, etnikum či jiný charakteristický znak. Pachatel z důvodu rasové nenávisti poškozuje nejen podstatu dané kultury, etnika, nebo přesvědčení, ale současně i zdraví, nebo jiné hodnoty.

Taková oběť se těžko psychicky vyrovnává s danou zkušeností. Psychická újma může přetrvat i po vyléčení fyzického zdraví. Další fází, kde dochází k znovuprožívání děje v podobě vzpomínek, je prověřování a v případě vypátrání pachatele i vyšetřování daného skutku. Vlivem výpovědi dojde k duševnímu otevření dané události. Toto obzvláště těžce nesou děti, nebo duševně slabší osoby, případně osoby, které měli již podobnou zkušenost v minulosti. Další a neméně významnou událostí, kterou si musí poškozená osoba projít je líčení u soudu. Zde dochází k přímému střetu s pachatelem a další líčení dějů. Díky těmto aspektům se musí oběť několikrát vrátit zpět do samotného děje, což může vyvolat značnou psychickou zátěž trvalého charakteru.³³

Pachatel svým jednáním působí v několika rovinách, kterými si oběť musí projít. Pro oběť je přitěžující fakt, že útok byl veden pro jeho například rasu. Samotný útok pak může přijít kdykoli znovu z podobných pohnutek. To vyvolává strach, úzkost a uzavřenost před okolím.

Policie i další složky státního aparátu se k těmto obětem snaží přistupovat citlivě, nabízí pomoc ve formě různých neziskových institucí a psychologů, avšak vždy se jedná jen o malou náplast, která jen pomalu pomáhá zacelit několikrát otevřenou ránu.

³³ ČÍRTKTOVÁ, Ludmila a František ČERVINKA. *Forezní psychologie*. Praha: Vydavatelství odborné psychologické literatury SUPPORT, 1994. s. 31.

5 ROLE POLICIE V BOJI PROTI EXTREMISMU

5.1 Strategie boje proti extremismu

Extremismus a jeho projevy je skutečnou hrozbou pro demokratické státní zřízení. Pokud chceme zachovat demokracii v podobě tak jak ji známe, je třeba postupovat zásadními kroky v boji proti extremismu.

Z uvedeného je boj s extremismem prioritou Ministerstva vnitra a Policie České republiky. Nedílnou součástí těchto složek je i Bezpečnostní rada státu, jakožto poradní orgán vlády. Základem spolupráce je vytvoření účinného systému v potírání tohoto jevu. Koncepce zahrnuje priority v oblasti výchovy a prevence, ale také represe. Na budování koncepcí i realizaci preventivních programů se také podílejí i nestátní instituce a občanská sdružení. Jedná se především o instituce, která se zabývají ochranou lidských práv. Například se jedná o organizaci Člověk v tísni, nebo občanské sdružení Tolerance a občanská společnost.

Odbor bezpečnostní politiky spolupracuje s Policií ČR, ale i se zpravodajskými službami, nebo také se školskými úřady, státním zastupitelstvím či ministerstvem spravedlnosti. Problematikou extremismu se zabývá v dlouhodobém měřítku. V tomto kontextu pak určuje strategické cíle. Rovněž vytváří metodiku a dává podněty k opatřením a postupům. Tento odbor se rovněž zaměřuje na mezinárodní spolupráci.

Na základě usnesení vlády č. 198 ze dne 19. března 1998, je ministerstvem vnitra každoročně od roku 1998 vydávána zpráva o vývoji situace v oblasti extremismu.

Koncepce boje proti extremismu je postavena na těchto základních pilířích:

- *„Síla extremistů vychází z lidské nevědomosti. Jedinou možností, jak bojovat s extremistickou propagandou, je komunikace, otevřenost a nabízení alternativy.*
- *Poučení lidé si dokáží vytvořit obranné mechanismy vůči nebezpečným myšlenkám. Výhodnost demokratické alternativy musí vysvětlovat škola.*
- *Boj proti extremismu není jen záležitostí Ministerstva vnitra a policie, ale i dalších vládních i nevládních subjektů. Jenom spoluprací s nimi lze extremisty odsunout do role bezvýznamného hráče.*
- *Specialisté, kteří bojují proti extremismu, musí vědět, co mají dělat, a dostat k tomu dostatečný prostor. Profesionalizace je výhodnější než paušální represe.*

- *Konkrétní pachatele trestné činnosti je nutné nekompromisně postihovat za efektivního využití stávajících prostředků a mechanismů.*³⁴

Koncepce boje proti extremismu v roce 2013 obsahuje mimo jiné následující vybrané cíle:

- *„Pravidelně aktualizovat stávající informační a analytické materiály na webových stránkách. Zajistit jejich snadnou dostupnost. Pravidelně publikovat kvartální zprávy o scéně od Bezpečnostní informační služby a Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra.*
- *Aktivně kontaktovat novináře a zodpovědně jim poskytovat informace s přidanou hodnotou. V případě informování o extremistické agresi volit ofenzivní přístup zohledňující, respektive předvídající, možné dopady těchto násilností. Platí zásada nulové tolerance vůči násilnostem ze strany extremistů.*
- *Korektně informovat o pachatelích z hlediska národnosti, respektive etnicity.*
- *Pokračovat v činnosti policejní internetové Helpline pro hlášení nelegálního a nežádoucího obsahu pro veřejnost. Na konci roku 2013 činnost Helpline vyhodnotit.*
- *Pokračovat v projektu s nestátním subjektem pro komunikaci s poskytovateli internetu pro nelegální extremistický obsah hostovaný na serverech třetích zemí. Poskytovat v případě potřeby součinnost Ministerstvu vnitra odborem poštovních služeb a služeb informační společnosti Ministerstva průmyslu a obchodu.*
- *Realizovat celostátní kampaň upozorňující na problematiku násilí z nenávisti, zaštiťenou Agenturou pro sociální začleňování.*
- *Podporovat projekty primární prevence na školách a školských zařízeních zaměřených na prevenci kriminality, kde jednou z priorit je i oblast extremismu.*
- *Zveřejnit a plnit úkoly související s Národní strategií primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018, jejíž součástí bude Akční plán.*
- *Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence rizikového chování ve školách, školských zařízeních a v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, zaměřené na oblast prevence extremismu.*

³⁴ Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2009. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha, 2009, str. 46 [cit. 2014-3-2]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2009/dokument/2009/extrem08.pdf>

- *Stávající informační a analytické materiály v rámci primární prevence extremismu na webových stránkách pravidelně aktualizovat a doplňovat.*
- *Podporovat protiextremistické preventivní projekty.*
- *Podporovat projekty v oblasti sociálního vyloučení.*
- *Zpracovat a publikovat Kvalitativní popis psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti.*
- *Vyvíjet a následně podporovat zavádění probačních programů pro mladistvé pachatele, které jsou cíleny na snížení projevů násilí a dále podporovat (rozšiřovat, inovovat) týmy pro mládež, tzn. podporovat multidisciplinární přístup k řešení kriminality mládeže spojené s projevy násilí, včetně extremismu.*
- *Školení velitelů bezpečnostních opatření.*
- *Školení pro specialisty Služby kriminální policie a vyšetřování.*
- *Vzdělávacích aktivitách pro členy Antikonfliktních týmů, včetně celostátního instruktážně metodického zaměstnání.*
- *Klást důraz na operativní rozpracovávání extremistické trestné činnosti. V oblasti získávání poznatků k extremismu klást důraz nejen na činnost Služby kriminální policie a vyšetřování, ale zaměřit pozornost k projevům extremismu ze strany pořádkové policie v rámci běžného výkonu služby. Takto zjištěné informace předávat prostřednictvím stávajících informačních systémů analytickému pracovišti Krajského ředitelství policie ČR, které je zpracuje a předá příslušnému specialistovi Služby kriminální policie a vyšetřování na extremismus.*
- *Dostatečně seznámit policisty základních útvarů o specialitech na extremismus o možnosti tyto kontaktovat k zajištění správného kvalifikování a ujednacení postupu ve vyšetřování, a zároveň včasné informovanosti specialistů o trestné činnosti s extremistickým podtextem.*
- *Využívat analytické podpory Národního kontaktního bodu pro terorismus, přičemž zároveň bude platit hlásná povinnost krajských ředitelství policie vůči Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu.*
- *Zákon o obětech trestných činů a jeho dopad do oblasti prevence a boje proti extremismu.*
- *Vzdělávání soudců a státních zástupců zaměřené na téma levicový extremismus; podrobněji: (dále jen „LEX“) - možnosti právního postihu aktivit LEX v ČR, aktu-*

ální vývoj a tendence LEX v ČR a v evropském kontextu a další témata související s LEX.

- *Znalecká činnost v oblasti dokazování trestných činů spáchaných s extremistickou motivací; znalecká činnost u trestné činnosti spáchané z nenávisti (hate crime) v ČR; vliv počítačových her, filmů a jiných medií s násilnou tematikou na psychiku člověka (zejména dítěte, mládeže).*
- *Teroristické hrozby v ČR; problematika prokazování organizované struktury v případě teroristické organizované skupiny; problematika financování terorismu; problematika šíření terorismu přes internet.*
- *Pokračovat v nastavených opatřeních proti infiltraci extremistů do bezpečnostních sborů (Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR) a Armády ČR. Tímto jsou myšleny lustrace, preventivní, vzdělávací, organizační, legislativní či jiné aktivity.*
- *Realizovat aktivity k zabránění infiltrace extremistů do obecních policií.*
- *Využívat v rámci zvládnutí extremistických akcí metody policejní práce „Low profile policing“ a strategii „3D“. V praxi jde zejména o efektivní a bezpečné využívání Antikonfliktních týmů.*
- *Usilovat o implementaci příkladů dobré praxe z konceptu hate (bias) crimes. Spolupracovat s nestátními a mezinárodními institucemi. Zohlednit ustanovení zákona o obětech trestné činnosti v policejní praxi.³⁵*

Z výše uvedených cílů je patrné, že problematika extremismu je řešena na různých úrovních. Do boje jsou zapojeny všechny bezpečnostní složky států, přičemž je kladen důraz na vzdělávání všech dotčených zaměstnanců, jako policie, soudů, školství a podobně. Všechny cíle vycházejí ze základního pilíře citovaného výše. S ohledem na vývoj extremismu ve společnosti je každý rok strategie boje proti extremismu vyhodnocována a upravována v reakci na aktuální potřeby a problémy. To naznačuje i fakt, že extremistická scéna se mění a transformuje, přičemž bezpečnostní složky státu na tyto změny musí reagovat ve své koncepci.

³⁵ Koncepce boje proti extremismu pro rok 2013. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2013, str. 3-7 [cit. 2014-3-2]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2009/dokument/2009/extrem08.pdf>

5.2 Příprava, vzdělávání a preventivní programy PČR

Předně je třeba zmínit co je obecným cílem prevence. Jedná se o udržení členů společnosti v rámci většinou občanů konsensuálně dohodnutých norem a hodnot, a to za použití prostředků především nesankční povahy. V rámci sociální prevence se usiluje o to, aby se občanům vysvětlila nutnost a potřebnost podřízení určitým standardům společenské etiky.³⁶

„Policie České republiky je policií státu, který je založen na občanském principu, tedy rovnosti všech bez ohledu na etnickou, jazykovou, rasovou, národnostní a náboženskou příslušnost. Z této skutečnosti vyplývá, že policisté, bez ohledu na to, že jsou fakticky příslušníky většiny nebo menšiny, musí při výkonu své pravomoci zachovávat v tomto ohledu zcela neutrální stanovisko.“³⁷

Jak je patrné ze strategie boje proti extremismu uvedené v předchozí podkapitole, příslušníci PČR jsou neustále vzděláváni v oblasti extremismu. Tedy prostřednictvím různých školení, kurzů a zasedání získávají informace o aktuálním dění na extremistické scéně v rámci republiky, ale i ve světě. Jsou seznamováni se současnými trendy, ale i s preventivními programy, do kterých se příslušníci sami zapojují hlavně v podobě přednášek na školách.

V policii ČR, zejména u kriminální policie a vyšetřování jsou školení profesionálové, kteří se předně zaměřují na problematiku extremismu. Tyto příslušníci působí v rámci svého územního obvodu, krajských ředitelství, ale i v rámci celé republiky. Vzájemně si vyměňují informace a poznatky, přičemž každoročně pořádají společná školení. Dle míry zastoupení extremismu v regionu se odvíjí i počet příslušníků, kteří se problematikou za-

³⁶ Havrdová, Egle. Tvorba a realizace projektů prevence kriminality mládeže. Praha: Centrum pro veřejnou politiku, 2007, str. 84. ISBN 978-80-239-9950-1

³⁷ Budilová, L., Hirt, T. a kol. Policista v multikulturním prostředí. Informační manuál pro Policii ČR. Praha: MVČR, 2005. str. 6., ISBN 80-903510-1-8

bývá. Fakt, že v rámci policie jsou zastoupeni tito speciálně vyškolení příslušníci svědčí o tom, že extremismus je i pro samotnou policii značnou prioritou.³⁸

V rámci odhalování této mnohdy latentní trestné činnosti se využívá různá zákonná zmocnění. Zejména se policie opírá o trestní řád a o Zákon o policii. K rozkrytí trestné činnosti jsou pak využíváni informátoři, dokumentovací a zabezpečovací technika, agenti, znalci a vlastní šetření v terénu. Důležitým prvkem je zmapování extremistické scény.

Policie se však nezaměřuje jen na represii, ale také na preventivní cíle. Prevence je převážně zaměřena na mládež. Prevence je tak zaměřena na zvyšování společenského povědomí o extremistech, jejich postojích a také působí na zvyšování společenské soudržnosti. Podstatou je tedy snížení důvěryhodnosti extremistů prostřednictvím demaskování jejich cílů. K tomu přispívá kvalitní informační servis, cílená a jasná osvěta včetně mediálních kampaní. Policie vychází z filosofie: Kriminalita, která se nestala, je ze všech „nejlepší“.³⁹

Policisté se však nezabývají jen majoritní společností, ale i samotným menšinovým národem. Pro odstranění problémů na které extremisté poukazují a na které občané reflektují z důvodu vlastní negativní zkušenosti, je třeba působit i na samotné problémy. Proto jsou ve vztahu k národnostním menšinám tvořeny různé projekty zaměřené na jejich běžné zapojení do společnosti. To přináší cílená osvěta a pomoc zaměřená ve směru k národnostním menšinám. V ČR zejména ve vztahu k romské populaci. Cílem je jejich plnohodnotné zapojení do systému v rámci získání práce, uvědomění si potřeby vzdělání a přijetí základních hodnot důležitých pro harmonický život ve společnosti. Policisté tak dochází do škol i sociálně vyloučených lokalit, kde působí. V této souvislosti policie spolupracuje s romskými mentory. V rámci policie je vytvořena pracovní skupina pro národnostní menšiny, která se touto problematikou zabývá. V současné době jsou členy této pracovní skupiny někteří příslušníci obvodních oddělení policie, kde se zájmové skupiny menšin nejvíce vyskytují.⁴⁰

Mezi projekty jimiž se policie zabývá v rámci národnostních menšin, patří například projekt s názvem **Kulatý stůl**.

³⁸ *Hrozby neonacismu – Příležitosti demokracie*. Praha: Asi-milovaní a.s., 2009. s. 77

³⁹ Ministerstvo vnitra ČR, *Community Policing*, Praha: MVČR, 2008, 61 s.

⁴⁰ Ministerstvo vnitra ČR, *Národní strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*, MVČR, 2006, 24 s.

„Cílem projektu „Kulatý stůl jako místa setkání, komunikace a spolupráce je vzájemná spolupráce při řešení problému a potřeb národnostních a etnických menšin při soužití s majoritou. Vzájemné spolupráce chce tento projekt dosáhnout na základě zlepšené informovanosti cílových skupin, poznáním potřeb jednotlivých etnických a národnostních menšin, zmapováním v současné době probíhajících programů a aktivit, vzájemnou komunikací mezi cílovými skupinami, předáváním zkušeností a informací, koordinací jednotlivých aktivit a programů. Dále pak pozitivní prezentací Policie České republiky jako služby veřejnosti bez rozdílu. Další z myšlenek je výchova ve smyslu občanské uvědomělosti formou zvýšení informovanosti o cílech práce PČR, jejich možnostech a nabídce občanům. Toto obnáší ve vybrané lokalitě provést základní prevenci v boji proti rasismu a xenofobii zvýšením vzájemné informovanosti o kulturních odlišnostech formou diskuse s dětmi o odlišnostech i podobnostech běžného života v jednotlivých kulturách.

Projekt si stanovil postup k dosažení cíle následujícími body:

- *seznámení se zvyky a mentalitou jednotlivých etnických a národnostních menšin,*
- *získání poznatků o zainteresovaných skupinách,*
- *vzájemná spolupráce s jednotlivými etnickými a národnostními menšinami.*

*Cílové skupiny jsou v tomto projektu pracovníci školství, jakožto výchovní poradci základních, speciálních a středních škol, pracovníci státní správy, samosprávy, středisek volnočasových aktivit, zástupci nevládních neziskových organizací a zástupci národnostních a etnických menšin.*⁴¹⁴²

⁴¹ DOHNAL, I. Národností menšiny ve vztahu k Policii ČR. J. Hradec, 2012. str. 42-43, Bakalářská práce. IMS Brno, Fakulta humanitních studií. Vedoucí bakalářské práce Miloslav Jůzl

⁴² Šalda, Jiří, projekt Kulatý stůl, 2006, PČR, str. 7 (Interní dokument PČR)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 MÍRA RASISMU U POLICIE ČR A VĚZENSKÉ SLUŽBY ČR

Vzhledem k současné společenské situaci, která je spojena s různými náladami a postoji občanů, ale i ke snaze extremistů proniknout do řad příslušníků, je hodnotné zjistit jejich míru tolerance či sympatií k rasismu obecně.

6.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je zjištění skutečného aktuálního stavu v rámci postojů daných příslušníků bezpečnostních sborů k otázce extremismu a rasismu. Výsledkem má být zjištění míry xenofobie a rasismu u samotných příslušníků.

6.2 Metodologie

Jedná se o kvantitativní výzkum s dominantní technikou dotazníku.

6.3 Výzkumný vzorek

- A. 25 příslušníků VSČR
- B. 25 příslušníků PČR

Ve výzkumném vzorku není zhodnoceno pracovní postavení, pohlaví ani věk dotazovaných z důvodu objektivnosti jejich odpovědí.

6.4 Výzkumný problém

- Příslušníci odmítají jakékoli projevy rasismu ve svých řadách,
- příslušníci sympatizují s některými projevy extremismu ve společnosti,
- příslušníci VSČR a PČR mají odlišné názory a postoje vůči extremismu,
- příslušníci se cítí být adekvátně připraveni čelit hrozbám extremismu.

6.5 Výzkumné otázky

- A. Jaký máte postoj k rasismu?
- B. Sympatizujete alespoň v některých postojích s pravicovým extremismem?
- C. Sympatizujete alespoň v některých postojích s levicovým extremismem?
- D. Setkal/a jste se s projevy rasismu u svých kolegů v rámci plnění služebních povinností?
- E. Byl/a by jste ochoten/na tolerovat jednání Vašich kolegů s rasistickým podtextem?

- F. V rámci plnění služebních povinností, přistupujete stejným měřítkem k majoritě a minoritě?
- G. Máte nějaké předsudky vůči národnostním menšinám?
- H. Přijal/a by jste mezi sebe jako svého kolegu někoho z řad národnostních menšin?
- I. Cítíte se být pro Vaši službu adekvátně proškolen/a ve věcech extremismu?

6.6 Průběh výzkumu

Dotazníky byly upracovány a následně předloženy cílové skupině příslušníků VSČR a PČR v Jindřichově Hradci a Českých Budějovicích v době od 5.1.2014 do 31.1.2014. Každá z uvedených složek měla vyplnit stejný počet dotazníků. Výsledkem byly data z 50 dotazníků. Výzkum byl proveden anonymní formou, dotazníky nebyly předloženy konkrétním příslušníkům. V rámci věrohodnosti odpovědí nebyl proveden žádný sběr dat týkající se věku, pohlaví či pracovní pozice, jimž by mohla vzniknout obava z jejich identifikace.

6.7 Způsob zpracování dat

- sběr dotazníků,
- sčítání odpovědí,
- vyhodnocování získaných dat,
- porovnání dat mezi složkami PČR a VSČR
- vyvrácení/potvrzení hypotéz

7 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

7.1 Vyhodnocení otázky A.

Jaký máte postoj k rasismu?

	kladný	spíše kladný	neutrální	spíše odmítavý	odmítavý
VSČR	0	0	5	7	13
PČR	0	0	3	10	12
součet	0	0	8	17	25

Z výsledku odpovědí vyplývá, že příslušníci obou bezpečnostních sborů, mají negativní postoj k rasismu. Tento fakt je možno si vysvětlit jejich profesí, tedy posláním, které plní daným zákonem. Jsou tedy přesvědčení, že se jedná o patologický jev.

7.2 Vyhodnocení otázky B.

Sympatizujete alespoň v některých postojích s pravicovým extremismem?

	ano	spíše ano	nevím	spíše ne	ne
VSČR	0	6	4	11	4
PČR	0	8	1	7	9
součet	0	14	5	18	13

V rámci vyhodnocení předmětné otázky dochází k rozpolcenému jevu. Je sice patrný spíše odmítavý postoj, ale zároveň je zřejmá určitá sympatie. S odkazem na otázku A) a dále na žádnou kategorickou odpověď typu ano v otázce B), je důvodné odvodit, že ne-

sympatizují s konkrétním hnutím jako jeho ideologií, ale vyjadřují určitý nesouhlas s aktuálním děním ve společnosti. Tedy sympatizují s konkrétním nedostatkem ve společnosti, na který poukazuje v rámci své propagandy pravicový extremismus. Lze dovést, že sympatie příslušníků nemá hlubší charakter, pouze se shodují v některých bodech, které sužují společnost. Přízeň samotné ideologii či radikálním postupům nelze výsledku s odkazem na uvedené přisuzovat.

7.3 Vyhodnocení otázky C.

Sympatizujete alespoň v některých postojích s levicovým extremismem?

	ano	spíše ano	nevím	spíše ne	ne
VSČR	0	2	2	13	8
PČR	0	4	5	9	7
součet	0	6	7	22	15

Výsledky této otázky lze interpretovat podobným způsobem jako u otázky B), avšak sympatizujících odpovědí je mnohem méně. To spíše umocňuje správné vyhodnocení otázky B), neboť levicový extremismus v sobě zahrnuje i anarchismus, který ve své ideologii a propagandě nemá složku poukazování na současné problémy, které tíží obyvatelstvo. Tedy jejich názory nejsou pro veřejnost zajímavé ve smyslu hledání pomoci. Příslušníci ve svých odpovědích spíše sympatizují s některými postoji komunistů, a to opět s ohledem na aktuální problémy společnosti, nikoli s jejich celkovou ideologií.

7.4 Vyhodnocení otázky D.

Setkal/a jste se s projevy rasismu u svých kolegů v rámci plnění služebních povinností?

	ano	ne
VŠČR	0	25
PČR	0	25
součet	0	50

Výsledek otázky D je jednoznačný. Vychází z jejich odmítavého postoje k extremismu jakožto celkové ideologii

7.5 Vyhodnocení otázky E.

Byl/a by jste ochoten/na tolerovat jednání Vašich kolegů s rasistickým podtextem?

	ano	spíše ano	nevím	spíše ne	ne
VŠČR	0	0	4	15	6
PČR	0	0	2	8	15
součet	0	0	6	23	21

V důsledku odmítavého postoje k extremismu je výsledek odpovědí situován do jednoznačně odmítavého postoje. Nerozhodné odpovědi jsou patrně výsledkem nejednoznačné představy o tom, co si mají pod takovým jednáním svých kolegů představit a co by obnášel výraz tolerovat.

7.6 Vyhodnocení otázky F.

V rámci plnění služebních povinností, přistupujete stejným měřítkem k majoritě a minoritě?

	ano	spíše ano	spíše ne	ne
VŠČR	19	6	0	0
PČR	22	3	0	0
součet	41	9	0	0

Výsledek otázky rovněž jednoznačně zprostředkovává odraz přesvědčení příslušníků o svém poslání v bezpečnostních službách a odmítavém postoji k diskriminaci.

7.7 Vyhodnocení otázky G.

Máte nějaké předsudky vůči národnostním menšinám?

	ano	ne
VŠČR	9	16
PČR	6	19
součet	15	35

U této otázky spíše převládá odmítavý postoj, avšak je patrný i souhlasný výraz z předsudky. S tímto jevem se potýká celá společnost a bývá založena na dlouhodobé nespokojenosti vůči chování nějaké skupiny lidí. Tím jsou vytvářeny určité okruhy předsudků, které více či méně mohou mít pravdivý základ.

7.8 Vyhodnocení otázky H.

Přijal/a by jste mezi sebe jako svého kolegu někoho z řad národnostních menšin?

	ano	spíše ano	nevím	spíše ne	ne
VSČR	18	7	0	0	0
PČR	14	9	2	0	0
součet	32	16	2	0	0

Zde opět převládá jednoznačně kladný postoj, kdy by příslušníkům nevadilo mezi sebe přijmout kolegu z řad některých národnostních menšin. V tomto směru nedělají žádné rozdíly, naopak takový příslušník může být pro službu přínosem, kupříkladu při řešení konfliktů z řad občanů menšiny, jejíž je součástí. Navíc pro své okolí může působit vzorově.

7.9 Vyhodnocení otázky I.

Cítíte se být pro Vaši službu adekvátně proškolen/a ve věcech extremismu?

	ano	spíše ano	spíše ne	ne
VSČR	10	9	5	1
PČR	13	10	2	0
součet	23	19	7	1

V rámci profesní přípravy ve smyslu školení a jiných aktivit týkající se extremismu, se příslušníci spíše cítí dobře proškoleni, avšak pro nemalý počet je současný stav nedostatečný. To může být dáno i konkrétní pracovní pozicí, kterou příslušník vykonává.

7.10 Procentuální podobnost odpovědí v otázkách B-I

	ano, spíše ano	nevím, neutrální	ne, spíše ne
VSČR	43 % (86 odpovědí.)	5 % (10 odpovědí)	52 % (104 odpovědí)
PČR	44,5 % (89 odpovědí)	5 % (10 odpovědí)	50,5 % (101 odpovědí)

V rámci porovnání uvedených odpovědí mezi složkou VSČR a PČR není v rámci statistiky téměř žádný rozdíl. To lze vysvětlit podobnou charakteristikou lidí, kteří se do těchto složek hlásí. V praxi dochází i ke fluktuaci mezi oběma složkami. Svou podstatou danou společným služebním zákonem, společnou službou vlasti, podobnou podstatou práce (pracují se stejnými lidmi, jen v jiném procesním postavení) se tyto složky velmi podobají. Podmínky přijímacího řízení, které obnáší psychologické, zdravotní a fyzické testy jsou rovněž téměř totožné.

Z výsledků výzkumu lze odvodit, že příslušníci odmítají jakékoli projevy rasismu ve svých řadách, avšak částečně sympatizují s určitým odporem vůči problémům společnosti, na které extremisté poukazují. Oba bezpečnostní sbory mají své postoje ujednoceny téměř v jeden celek, přičemž se cítí připraveni extremismu čelit.

ZÁVĚR

Extremismus je z celosvětového pohledu skutečnou hrozbou demokratického systému. Představuje nejen hrozbu pro jednotlivce nebo skupiny osob, ale svou ideologií je nebezpečný pro celou společnost. Extremistická ideologie se snaží postupně nabourávat společnost a jeho demokratické zřízení. Cílem je převzetí moci a přeměnu demokratického systému v nedemokratický. Myšlenky extremismu vycházejí z různých ideologií a postojů. V každém případě je extremismus patologický jev, který lidstvo provází již poměrně dlouhou historií, kde ukázal své ničivé důsledky. Patrně nikdy v demokratickém zřízení nedojde k jeho naprosté eliminaci, ale patřičnými programy je potřeba jeho výskyt redukovat. Nikdy se nesmí připustit rozšíření tohoto jevu do větších rozměrů, neboť se pak tento stav těžko vrací zpět. Státní zřízení se musí umět bránit a tomuto jevu čelit zejména smysluplnou osvětou a také odstraňováním samotných problémů, na které určité extremistické hnutí poukazuje. Díky tomu se pak chce zavděčit občanům, aby získalo dostatek sympatizujících lidí pro zvýšení jeho síly. Je tedy třeba působit nejen represí vůči samotným extremistům, ale také skutečně důležitou informační kampaní zaměřené na samotné občany. Budeme-li vycházet z předpokladu „není-li sympatizantů, není extremistů“, pak se jedná o velmi důležitý nástroj a „bojový prostředek“, který dokáže extremismus držet v ústraní. Vzhledem k tomu, že lidé často velmi brzo zapomínají na minulost, je třeba v tomto duchu společnost stále edukovat a připomínat hrozby extremismu i v jeho historických souvislostech. Je nepochybné, že boj s extremismem přináší i velké ekonomické výlohy, ale v souvislosti s nebezpečím, které by mohlo přinést neřízené extremistické smýšlení a jednání, je tato položka zanedbatelná.

V rámci provedeného výzkumu u bezpečnostních složek státu ČR v rámci PČR a VSČR je potěšující získaný výsledek, tedy konstatování neradikalizace těchto sborů. Je třeba i zmínit dlouhodobí cíl extremistů, kteří se chtějí do těchto důležitých složek státu infiltrovat. Proto je i v tomto směru neméně důležité nadále věnovat zvýšenou pozornost tomuto jevu v rámci přijímacího řízení. Rovněž je třeba zvyšovat podvědomí o patologii extremismu u samotných příslušníků bezpečnostních sborů a nadále pokračovat v jejich přípravě s bojem proti němu.

Čím více bude věnováno úsilí do potírání tohoto jevu, tím více bude státní zřízení, jeho demokratická suverenita i samotná společnost bezpečná. Lidstvo je třeba neustále vychovávat k souhře a harmonii, aby bylo co nejvíce schopno čelit krizovým situacím,

které mohou v životě nastat. Tím méně se pak budou ubírat k extrémnímu řešení v podobě extremismu a jeho radikálním postojům.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Budilová, L., Hirt, T. a kol. *Policista v multikulturním prostředí. Informační manuál pro Policii ČR*. Praha: MVČR, 2005. ISBN 80-903510-1-8.
2. ČÍRTKOVÁ, Ludmila a František ČERVINKA. *Forenzní psychologie*. Praha: Vydavatelství odborné psychologické literatury Support, 1994.
3. DOHNAL, I. *Národností menšiny ve vztahu k Policii ČR*. J. Hradec, 2012. Bakalářská práce. IMS Brno, Fakulta humanitních studií. Vedoucí bakalářské práce Miloš Jůzl.
4. FIALA, Petr. *Český politický extremismus a radikalismus z hlediska politologie*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1798-8.
5. HAVRDOVÁ, Egle. *Tvorba a realizace projektů prevence kriminality mládeže*. Praha: Centrum pro veřejnou politiku, 2007. ISBN 978-80-239-9950-1.
6. HERCZEG, Jiří. *Trestné činy z nenávisťi*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ASPI a.s., 2008. ISBN 978-80-7357-311-9.
7. *Hrozby neonacismu – Příležitosti demokracie*. Praha: Asi-milovaní a.s., 2009.
8. CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.
9. CHMELÍK, J. *Symbolika extremistických hnutí*. Praha: Armex, 2001. ISBN 80-86244-14-8.
10. CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.
11. CHMELÍK, Jan. *Symbolika o extremistických hnutí*. Brno: Print-Typia s.r.o. 2005.
12. JANDOUREK, J. *Sociologie zločinu*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-2620-026-0.
13. *Koncepce boje proti extremismu pro rok 2013*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: 2013, [cit. 2014-3-2]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2009/dokument/2009/extrem08.pdf>
14. KOONZOVÁ, Claudia. *Svědění nacizmu*. Praha: Columbus, spol. s r.o., 2009. ISBN 978-80-7249-233-6.
15. KOTLÁN, Pavel. *Demokracie ve stínu*. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2003. ISBN 80-86572-2.

16. KOTULAN, Petr. *Kriminologické a právní aspekty extremismu*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999. ISBN 80-860-0859-2.
17. KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
18. Mareš, M. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: MVČR, 2006.
19. MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni*. Brno: Barrister a Principal, 2004. ISBN 80-903333-0-3.
20. MAREŠ, Miroslav a kol. *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)*. Brno: Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky. 2011.
21. MAREŠ, Miroslav et al. *Extremismus jako bezpečnostní hrozba*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2011. ISBN 978-80-7278-568-1.
22. MAREŠOVÁ, Alena *Kriminologické a právní aspekty extremismu* [online]. Praha, 1999, [cit. 2014-03-04]. ISBN 80-86008-59-2. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/233.pdf>
23. MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. [cit. 2014-03-1]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/>
24. Ministerstvo vnitra ČR, *Community Policing*, Praha: MVČR, 2008.
25. MINISTERSTVO VNITRA ČR, *Integrační proces Muslimů v ČR – pilotní projekt*, Ostrava: VeryVision, s.r.o., 2006.
26. MINISTERSTVO VNITRA ČR, *Národní strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*. MVČR, 2006.
27. MINISTERSTVO VNITRA ČR, *Role policie v boji proti rasismu a xenofobii*, Praha: Aleš Skřivan, 2000.
28. MVČR, *Doporučení pro obce a města pro předcházení tvorby a rozšiřování sociálně vyloučených lokalit se zdůrazněním zajištění potřeby bydlení*. Praha: MVČR, 2009. ISBN 978-80-254-4383-5.
29. PAVLINCOVÁ, H., Horyna, B. *Judaismus, Křesťanství, Islám*. Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-165-9.
30. POLICIE ČR, *Informace o projevech politického extremismu v roce 2013*, interní dokument PČR

31. *Policie.cz*. [online]. [cit.2014.3.9]. Dostupné z:
<http://www.policie.cz/clanek/informace-o-extremismu-v-cem-spociva-hrozba-extremismu.aspx>
32. PORADA, Viktor a kol. *Kriminalistika*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2001. ISBN 80-7204-194-0.
33. PRUCHA, J. *Interkulturní psychologie*, Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-885-6.
34. Říčan, P. *S Romy žít budeme - jde o to jak*, Praha : Portál, 1998. ISBN 80-7178-410-9.
35. SKABALÍK, František, DVOŘÁK Václav. *Extremistické projevy jako možná příčina krizové situace*. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., České Budějovice, 2013. reg. č. CZ.1.07/3.2.08/02.0046.
36. SVOBODA, I. a kol. *Politický extremismus a terorismus jako ohrožení vnitřní bezpečnosti státu*. Brno: Univerzita obrany, 2010. ISBN 978-80-7231-769-1.
37. ŠALDA, Jiří, *projekt Kulatý stůl*, 2006, PČR, interní dokument PČR.
38. ÚZ TRESTNÍ PŘEDPISY číslo 909, Ostrava: Sagit a.s. 2012. ISBN 978-80-7208-932-1.
39. WIKIPEDIE: Otevřená encyklopedie [online]. [cit. 2014-02-5]. Dostupné z:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Krajní_levice
40. WIKIPEDIE: Otevřená encyklopedie [online]. [cit. 2014-02-5]. Dostupné z:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Krajní_pravice
41. *Zákon o obětech trestných činů* [online]. [cit. 2014-03-8]. Dostupné z:
<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>
42. *Zákon o právech příslušníků národnostních menšin* číslo 273/2001, [online]. [cit. 2014-02-6]. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/273-01.htm>
43. *Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2009*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha, 2009, [cit. 2014-3-2]. Dostupné z:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2009/dokument/2009/extrem08.pdf>